

Engedélyezve a nmlt. vallás- és közoktatásügyi ministerium
3715. számú rendeletével.

MAGYAR ABCz ÉS OLVASÓKÖNYV.

IRTA

ULLICH KÁROLY,

BUDAPESTI

AZ ATHENAEUM B. TÁRSULAT KIADÁSA.

— Ara kötve 20 kr. —

E 1375

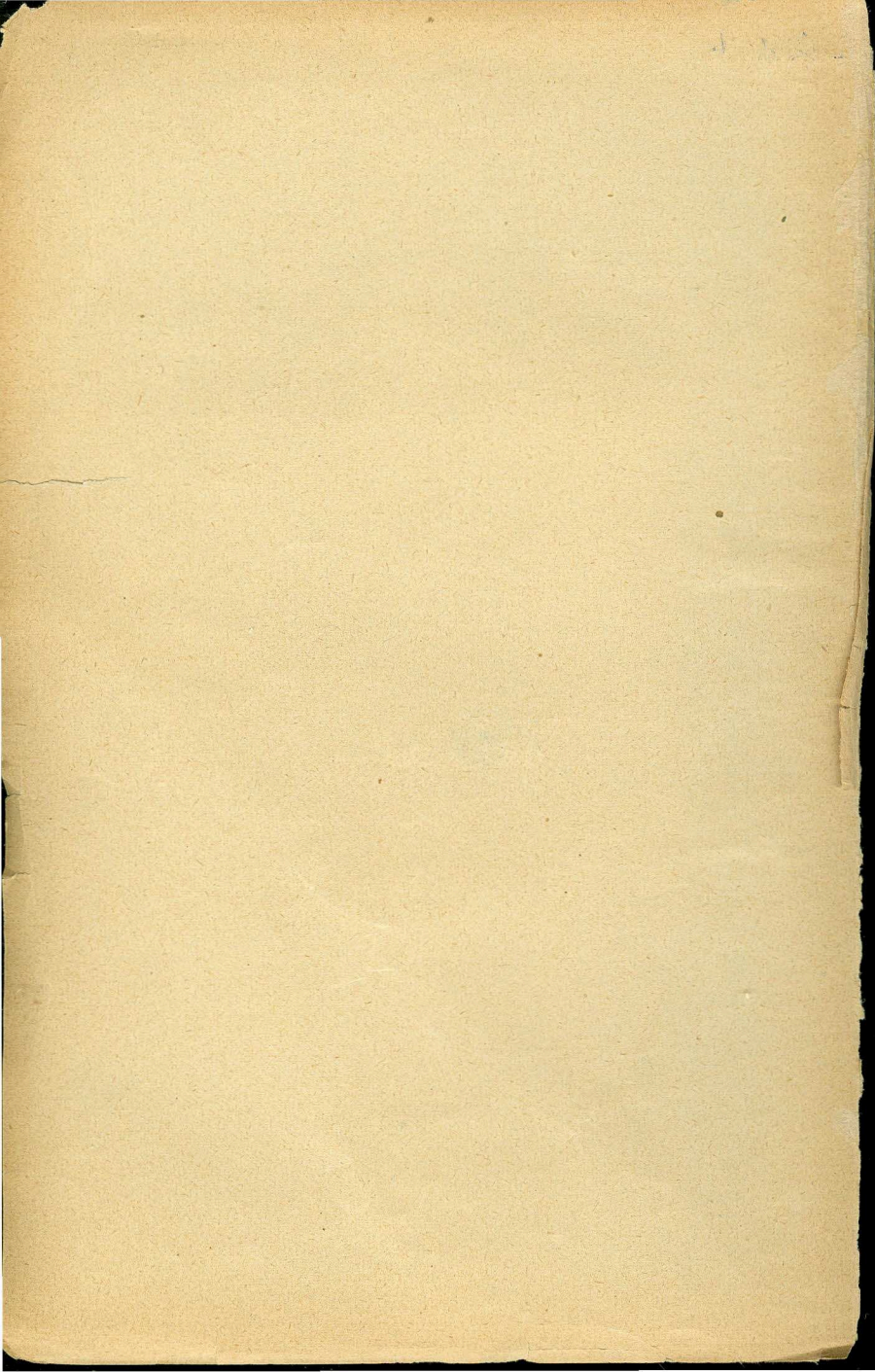

372.4-K

14846

12.4-K 85

MAGYAR ABCz

ÉS

OLVASÓKÖNYV.

ÍRTA

PAULINI KÁROLY,

ÁLLAMI NÉPISK. TANÍTÓ.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI R. T. KIADÁSA.

1898.

RTK

83

14846

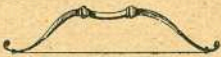
Budapest. Az Athenaeum r. t. könyvnyomdája.

ELSŐ RÉSZ.

Kis betűk.

i, í. *i, í.*

i u u u i í
iu ii, iii, ii, iii.

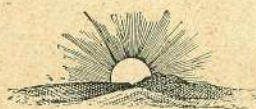
i, í.

i, í.

---

n.

n.

n n n n n n

n, nn, nnn.

ín, ni, ni-ni.

in-ni, ni, ín!

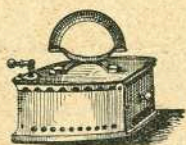
ín, ni, ni-ni, in-ni. ni-ni,
ín! in-ni. ni-ni!

i, n, í, n.

V.

V.

v v vv vvv

iv, ví, vív,

ví-ni, vív-ni,

vin-ni.

ív, ví, vív, vív-ni, vin-ni,
ví-ni. ni-ni, vív! ni-ni, ív!

i, í, v, n, v.

R. *r.*

R R R R R R R R

ír, rí, ír-ni,

rí-ni, ni-ni, ír!

ví, vív, rí.

ír, rí, rí-ni, ír-ni, ni-ni, rí!
ni-ni, ír! vív. ví. rí. ír.

í, í, r, v, n, r.

u, ú. *u, ú.*

u u ú uu, úú.

un, úr, ú-ri, un-

ni. úr ír. úr

vív. ví.

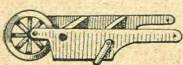
un, úr, un-ni, ú-ri. úr vív.

úr ír. ni-ni, úr ír! ni-ni,

úr vív!

i, í, u, ú, n, v, r, u, ú.

t. *t.*

t t t tt, ttt.

út, itt, int, unt.

ú-ti, rút, túr, vi-rít.

vitt.

út, unt, int, itt, írt, ú-ti, ti,
túr, túrt, túr-ni, rút, vitt,
vi-rít.

ni-ni, vi-rít! itt úr vív. úr int. úr írt.

t, u, ú, r, t, v, n, i, í, t.

M. *m.*

nr, m, mmm.
im! mi? mit, mint,
ment, mert, mer-te,
me-rem, ve-rem, ver-
met. im itt ür ir ni-
ni, mi tür itt? mit e-
vett e te-ve? e te-ve nem
e-vett.

im! mi? mit? min? mint?
ment, mert, ver, ve-rem,
mer-re, e-mer-re, e-mitt, nem,
men-ni, te-met-ni, me-rí-te-ni.
un, út, ín, ím! ni! mi?

ím itt úr vív. e re-me-te nem vív.
 mi te-rem itt? mi te-rem e-mitt?
 e men-te ú-ri men-te.

m, n, e, u, ú, i, m, í, t, v, r, n, m.

ü, ü. *ü, ü.*

ü, ü, üü, üü, üü.

ür, üt, tür, tür, mü,

ü-ri, tür-ri, tür-ni,

üt-ni, ü-ti, mü-ve, mü-

vem. ür, ür, üt, üt, tür,

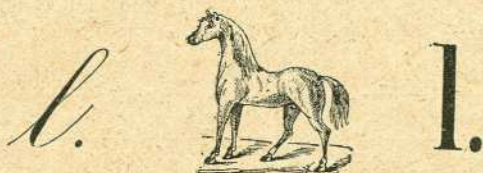
tür. ü-rüt vet-tem.

ür, mü, üt, tú, tünt, tün-tet,
 tür, tür, tür-ni, tür-ni, tú-ri,
 tür-te, mü-vem, mü-ve-met.

u, ú, ü, ű. úr, ür, út, üt, ú-ti, ü-ti, túr,
túr, túr-ni, túr-ni.

úr nem üt. úr mű-vet írt. úr mit vett?
ü-rüt vett. nem vett ü-rüt. ü-rüt vitt.

i, í, u, ú, ü, ű, e, t, n, m, ü, ű.

L. L. Ll. lll.

el. le. lel. len. mell.

ül. ült. ül-tet. le-ül. tüil.

vi-rül. el-mül. mű-vel.

ne-vel. e-mel. e-lem. el-

me. li-ter. el-te-rül. el-

me-rül.

el, lel, lelt, telt, te-le, te-lel,
te-rúl, me-rúl, múlt, el-múlt,
vi-rúl, vi-rúlt, ne-velt, ne-ve-
let-len, mű-velt, mű-ve-let-
len, tü-rel-met-len.

tűt lelt. li-tert vett. lent ter-melt. úr
itt ült. mit írt e mű-velt úr? le-ve-let.

l, i, ü, í, ű, m, l, e, i, í, ü, ű, l.

é. é.

*el, le, let, tél, én, vén,
nér, mért, mi-ért, i-tél,
me-tél, üt-ér, ér-te,
é-ret-te, ér-tet-te, é-vül,*

*el-é-vül, le-vél, üt-le-vél,
el-mült tél. e. é.*

é. — él, ér, vér, rév, rét, tér,
tél, rém, mér, mér-ni, ér-ni,
é-rett, é-rint, é-rin-ti, ré-műl,
el-ré-műl, vé-nűl, el-vé-nűl,
né-múl, el-né-múl, é-ret-len,
vé-let-len, vé-let-le-nűl.

e, é. el, él, le, lé, vet, vét, mer, mér,
mert, mért, ver, vér, te-rít, té-rít.

né-ni mér. mi-vel mér? mé-ter-rel.
e le-vél né-ni-é. e tūt né-ném vet-te.
né-ném vé-nűl. e rét vi-rúl. mi
te-rem e ré-ten? mi-vel él e mén?

é, e, ü, l, m, é, l, ű, e, é.

b.

b.

b. b. bb. bbb. bb.

eb, bér, bél, bír, bí, bíb,

bün, bün-tet, bé-nít,

be-tű, em-ber, be-ment,

be-vet, be-ve-tett, be-ve-

tet-te, libben-lebben. b. b.

eb, bél, bír, búb, bil-len, bé-
núl, bé-nít, bér, bé-rel, é-ber,
ve-réb, be-tű, bün-tet, bün-
tett, be-vet, be-vett, be-vet-
te, em-ber, em-ber-te-len.

itt ve-réb ült. e ve-réb e-le-ven.
e vén eb el-bé-núlt. né-ném e-bet
nem tűr. mit ír e mű-velt úr? be-tűt.
e bér é-ber em-ber bé-re.

o, ó **o, ó.**

c o' o, ó, oo, óóó, o

err, ont, bent, bolt,

lomb, ró, bim-bó, mël-

tó, rr-tó, vo-nó, vo-nül,

ront, el-ront, le-ront,

be-ront, bo-ri, mü-bor,

é-relt tü-ró, el-tünt ol-ló.

ott, olt, volt, bolt, bot, ól, ló,
ol-ló, mël-tó, vo-nó, bú-tor,

mű-bor, bí-bor, bí-ró, bo-rúl,
le-bo-rúl, be-bo-rúl, mú-ló
é-let, mi-né-mű lim-lom.

én tív-rét et-tem. el-lét kel-tem.

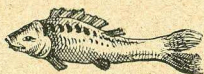
bü-tort vet-tem. bort mér-tem. bim

böt vit-tem. tort ül-tem. lo-von

ül-tem.

e bú-tort né-ném vet-te. e tót bo-tot
lelt. e bot bí-ró ú-ré volt. múlt év-ben
ter-mett-e bor? e mű-bor rom-lott bor.
e tó mel-lelt rét te-rül el. e toll í-ró-toll.

h.

h.

h, hh, hhh.

ch, hc, hü, hull, hét.

Raulini, Magyar ABC.

RTM 83

14246

*eh! éh, hűl, hűlt, moh,
méh, hint, be-hint, he-vít,
he-ver, te-her, te-hén, é-hén,
hi-ü, bo-hó.*

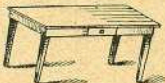
**h.- oh! eh! éh, méh, moh,
húr, hull, hul-ló, hol-ló, hint,
behint, el-hint, hűt, be-hűt,
le-hűt, he-vít, he-vűl, he-ver,
hon, ott-hon, itt-hon.**

*te-len hó hull. e vén el hű. e te-hén
he-ver. e hin-tón ür-ül. e bo-hó em-
ber hi-ü. né-ném nem hi-ü.*

**mi he-vert itt? itt te-hén he-vert.
mi et-te e he-rét? e he-rét ló et-te.
mi hullt le e lomb-ról? e lomb-ról**

méh hullt le. mit hűt be né-ni?
né-ni bort hűt be. ott-hon volt-e
né-ni? ott-hon.

a. *a.*

o o a, aa, aaa.

ah! ha, hah! hab,

i-ma, hi-ba, mé-la,

ru-ha, ó-ra, ró-na, ro-

nal, ba-bér, mu-lat, ro-

han, el-ro-han, be-ro-

han, hó-ha-lom, tű-tar-

tó, var-ró-tű.

a.- ah! ha, hal, hall, el-hal,
var, varr, tin-ta, lét-ra, i-rat,
i-tat, rob-ban, lob-ban, u-ra-
lom, u-na-lom, ba-bo-na, bo-
ro-na, var-ró-tű, tű-tar-tó,
ba-bér-le-vél.

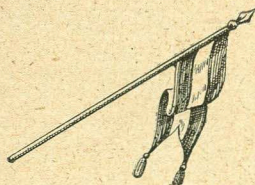
*a hal né-ma. a bor i-tal. a méh ro-
var. a mar-ha he-ver. a hin-tő-ban
ír-ül. a ta-nu-ló be-tűt ir. én le-
ve-let ir-tam.*

né-ha vi-har van. **a** bim-bón méh
van. **a** ta-von li-ba van. **a** tó-ban
hal él. **a** hal-mon túl rét te-rűl el.
a ré-ten har-mat van. **a** mar-ha
né-ha lom-ha. **e** ru-ha bar-na. **mi**-re
va-ló a tű-tar-tó?

*néha-néha, libben-lobban, híre-hamva, lóra termett,
életre való; bamba, mint a liba.*

W.

Z.

W, W, W, W, W.

az, ez, tíz, borz, hűz,

űz, zúz, zab, mér, nér,

e-vez, ne-vez, le-mez, hi-

mez, rez-zen, zu-han, ü-

zen, ü-re-net, il-la-toz,

zi-va-tar.

ez, az, íz, tíz, tűz, zúz, hoz,
borz, torz, bú-za, ha-za, ze-
ne, ne-vez, e-mez, é-rez, zuz-
mó, ve-zér, ve-zé-rel, ú-ta-zó,

tűz-ol-tó. — zene-bona, zűr-
zavar, torzon-borz. — néz,
nézz; tűz, tűzz; húz, húzz;
nevez, nevez.

*az em-ber é-rex. a ve-rér vi-téz. az
ó-lom ne-héz. té-len ha-vaz. a tűz
he-vit. a ló ter-het húz. a lo-von
zab-la van. az el-hi-zott eb lom-
ha. ez az ó-ra üt. hol te-rem a
bú-za?*

a bim-bó il-la-toz. az eb bor-zot űz.
a ló zab-bal él. a hal a víz-ben él.
ez a le-mez ó-lom-le-mez. a-maz
réz-le-mez. té-len né-ha zuz-ma-ra
van. ez a ru-ha hí-mez-ve van.
ez az al-ma bor-í-zű.

ö, ö.

ö, ö.

öz, öt, hö, bö, ü-lö, il-
lö, ön-töz, ö-riz, e-rö,
me-rö, mé-rö, úr-nö, nö-
vér, ne-ve-lö, he-vü-lö,
bö-vü-lö, üt-tö-rö, ba-
rom-ör, ha-lom-te-tö.

o, o, ö, ö.

öt, tö, tör, tör, bö, bör, öz, ö-riz,
ön-töz, üt-ör, úr-nö, ö-röm,
ü-röm, ö-rül, ö-röl, tö-rött,
tö-mött, tö-mör, tö-mö-rül,

töm-lő, hül-lő, ve-lő, ve-té-lő,
él-te-tő, he-vi-tő, ha-lom-te-tő,
ba-rom-őr, a-lant-le-vő. — tör-
zúz, ötöl-hatol, zirren-zörren.

o, ó, ő, ő. ón, ön, ont, önt, olt, ölt, hó,
hő, tó, tő, tor, tőr, bor, bór, orom, öröm.

*az úr-nő ír. nő-vé-rem ö-rül. az
eb-ü-völt. a le-vél zör-ren. a bú-za
nő az ó-lom tö-mör. a vi-har ré-
mi-tő. ez az öv bő. a-maz bór-öv.
hol él az őz?*

a ve-zér e-lő-re tart. **az** úr ő-zet
lőtt. **az** ó-ra ő-töt ü-tött. **a** bú-za
a me-zőn te-rem. **én** a ma-lom-ban
őr-let-tem. **te** a bor-ba ür-möt tet-tél.
ő a tömlő-be vi-zet töl-tött. **a** hét
több, mint a hat.

S. *S.*

/S S, SS, SSS, SSSS.

*és, is, ös, hős, hűs, bers,
sült, most, must, so-
roz, u-ras, tö-vis, vi-sel,
bü-sül, ha-sít, hű-sít,
sen-tés, rör-re-nés.*

ös, hös, vas, sas, sóz, som, mos,
est, test, ve-se, me-se, he-ves,
ha-vas, bü-nös, bú-bos, öb-lös,
ve-res, ve-rés, vé-res, sű-rű,
e-züst, i-nas, sí-ma, lus-ta,
ros-ta, si-e-tös. — sete-suta,
sebbel-lobbal, tűzzel-vassal.

mos, moss, vés, véss, les, less; vet, vess,
süt, süss, nevet, ne vess; ért, érts, ont,
onts, int, ints, ránt, ránts.

a ve-zér hős. az al-ma za-ma-tos.

a le-mez si-ma. a vér ve-res. a bors

e-rős. a vé-ső é-les. az üst öb-lös. az

ü-tas si-et. a vas ne-héz. nő-vé-rem

húst süt.

az e-ső hű-vös. **a** mes-ter vés. **az** üst
ve-res réz-ből van. **az** é-rett som
e-he-tő. **a** sült hús íz-le-tes. **a** tú-rós
ré-tes is íz-le-tes. **a** só-ta-lan é-tel
nem íz-le-tes. **az** el-só-zott é-tel sem
íz-le-tes. **az** i-nas a bolt-ból bor-
sót, bor-sot és sót ho-zott. **né-ném**
bor-sot tör.

o, ö, ó, ő, l, b, h, z, s, a.

á

á.

ás, más, ál, áll, ház,

hárs, társ, sás, vár, á-

só, táb-la, ta-lál, tá-lal,

hin-tál, hi-nár, bi-vár,

bá-múl, át-húl, ál-nér,

é-lés-tár, bün-bá-nó, tá-

vol-le-vő, e-lő-re-lá-tó, a, á,

i, í, u, ú, ü, ű, o, ó, ő, ö, e, é, a, á.

ás, más, sás, ál, áll, váll,

bán, el-bán, hul-lám, ti-már,

si-vár, ár-va, ba-rát, bá-nat,

őr-ház, ház-őr, át-húl, á-rúl,

át-mér, át-mé-rő, ház-te-tő,
bűn-bá-nó, bán-ta-lom.

a, á. sas, sás, hal, hál, hat, hát, mar,
már, var, vár, bab, báb, alom, álom.

*a mol-nár ő-ről. az úr sé-tál. a sás
a ré-ten nő. a tó ál-ló viz. a há-ló
ban hal van. a lá-bas-ban hús sül.
a vil-lám né-ha le-űt. az el-őr-zé
a há-zat.*

a tó vi-ze hul-lá-mot ver. **e-ső** u-tán
sá-ros az út. **a** zá-vár vas-ból van.
a te-hén tü-rel-mes ál-lat. **a** mo-só-
né ru-hát áz-tat. **az** úr-nő ru-hát hí-
mez. **né-ni** al-mát há-moz. **a** bű-nös
a bí-ró e-lőtt áll.

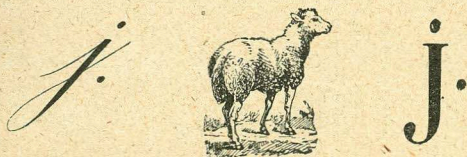
ímmel-ámmal, mézes-mázos, ámúl-bámúl, himez-hámoz.

a bol-tos ha-zúl-ról tá-vo-zott. Vo-
nat-ra ült és a vá-ros-ba ú-ta-zott.

a vá-ros-ban vas- és bőr-á-rút vá-sá-rolt.
 az-u-tán ha-za tért. az á-rút is ha-za
 ho-zat-ta. itt-hon az üz-let-be té-tet-te.
 most már bőrt és vas-á-rút is á-rúl.

i, í, u, ú, ü, ű, o, ó, ö, ő, e, é, a, á.

J J J. J. JJ. JJJ.

új, ujj, ij, haj, hajlú,

rajcs, bajcs, vajas, hájas,

juhar, jövő, járom, jám-

bor, éjjel, ej-je-lez, bur-

*ján, boj-tor-ján, jó-te-
vő, jó-í-zű.*

j.- íj, éj, hívj, ejt, lejt, lejtő, le-
ejt, hajtű, varjú, borjú, járom,
jámbor, jövő, héjaz, jelez,
éj-je-lez, el-bá-jol, bú-bá-jos,
a-ján-la-tos, saj-ná-la-tos.

*a bojtár juhok őriz. ez a ruha új.
rojt is van reá tűzve. jól jár ez az
óra? ez az óra, habár új, nem jár
jól. ime! hatot üt s tízre mutat.
már sötét éj van. jó éjt!*

a hajó a vízen jár. **a** sérült ha-jó
el-me-rül-het. **az** íjjal löni lehet.
a varjú ha-son-lít a hol-ló-hoz. **a** víz

hajtja a malmot. **a** bojtár a ju-ha-it
a me-ző-re hajtja. **a** jó-te-vő nem vár
ju-tal-mat. **a** bűn-bá-nó a ja-vu-lás
út-já-ra tért. **a** tolvaj nem jó ember.

*jöjj, állj, ülj, menj. — űz-hajt, ej-haj, aj-baj, heje-
huja-haj, elmúlt már a baj.*

Jer! ülj le és irj. **a** tej jó-í-zű. tej-
ből van a vaj, a túró és a sajt. **a** tehén
teje jobb-í-zű, mint a juhé. **a** juh, mint
a tehén, emlős házi állat.

k.

k.

k, kk, kkk.

ék, lék, makk, mäk, kiüt,

kin, kén, kém, kéz, köz,

*ajak, sajka, véka, vétek,
berek, bürok, sarok, kohó,
kohol, kürtöl, kutat, ki-
jár, ki-já-rat.*

k.-ok, sok, kor, kór, tájék, já-
ték, tajték, irka, ikra, kréta,
homok, homlok, küllő, ka-
zal, tuskó, véka, béka, béke,
ju-ta-lék, ve-rej-ték, kü-lön-
bö-ző, kü-lön-bö-zik.

rak, rák, kar, kár, kor, kör, ken, kén,
kert, kért, torok, török, korom, köröm,
burok, bürok, kerek, kerék, kérek.

*a kabát ruha. a ka-ma-ra sötét.
a ka-to-na lö. a kakuk kiált. a*

*kakas ku-ko-ré-kol. a liivár a víz
alá tünik. a sajka a vízen jár. a
hal to-já-sát ik-rá-nak ne-ve-
zik. a vak nem lát. a süket nem
hall.*

a ke-rék-nek kül-lő-i vannak. **a** tü-
kör-nek ke-re-te van. **az** ök-rök-kel
terhet hú-zat-nak. **a** kútból vizet
me-rí-te-nek. **a** sertést hiz-lal-ják.
a kantár a lóra való. **a** kontár mun-
ká-ja nem jó. **az** ember két kezén
tíz ujj van. **kéz** kezet mos.

tarka-barka, örökkön-örökké; jobb későn, mint soha.

mi van a kor-só-ban? **víz.** —
ki hozta? **néném.** — **honnan** hozta?
a kis kútról. — **mikor** hozta? **most.** —
jó víz-e? **ki-tü-nő** jó víz. — **a** mi kútunk
vi-zé-nél is jobb? **talán** annál is jobb. —
kü-lön-ben i-ha-tom-e be-lő-le? **tessék.**

p.

P.

p. p. pp. ppp.

*ép. kép. pök. pej. pénz.
pléh. prém. pajzán. paj-
kos. piros. pamut. pohár.
páva. seprű. holnap. ün-
nep. bekap. pöröl. be-pö-
röl. tu-li-pán. va-sár-nap.*

ép, tép, talp, por, pór, pajkos,
tájkép, párbér, patvar, pitvar,

pamat, pamut, holnap, hör-
pent, törpül, repül, pirúl, sí-
pol, kap, kapa, kapó, kapu,
kupa, kép, képez, képzél,
kép-ze-let, pa-la-táb-la.

b, p. bánt, pánt, bont, pont, bab, pap,
bőr, pör, bír, pir, bor, por, búb, púp.

*a teve püpos. a kopó ki-tar-tó. az
epe ke-se-rű. a pap-ri-ka erő. a
nap süt. az éj-je-li őr sipol. a lám-
pá-ban olaj van. a po-hár-ban
víz van. mi a mai nap neve?
hát a hol-na-pi-é? mi puha?*

a rovar to-já-sá-nak a neve: pete.
a ló körmét pa-tá-nak ne-ve-zik.
a patkó a ló pa-tá-já-ra való. **a** prém
a ru-há-ra való. **a** tükör hátsó lapja
ó-noz-va van. **a** pa-tak-nak két

partja van: a jobb- és a bal-part.
a kepe ti-zen-há-rom, néhol ti-zen-
 hét ké-vé-ből áll. vásár- és ün-nep-
 nap temp-lom-ba járunk.

pórul járt, párját kell keresni, van mit aprítani a tejbe.

a-ra-tás-kor te is jöjj velem a me-
 ző-re. ott a búzát le-a-rat-juk, ké-vék-be
 kötjük és ke-pék-be ál-lít-juk. pár nap
 múlva haza ta-ka-rít-juk és a paj-tá-ba
 rakjuk. két hét múlva a lo-vak-kal ki-
 ta-pos-tat-juk, ki-ros-tál-juk és őr-let-ni
 a ma-lom-ba vi-tet-jük. Van aztán, hála
 isten, é-lel-münk té-li-re bőven.

d. *d.*

St d, dd, ddd.

ad, pad, padló, padlás,

*kendő, kedves, üde, üdit,
redő, hajdú, hajdan, dom-
bos, vidám, dudva, zár-
da, drótoz, lépdel, e-bé-
del, jó-ked-vü.*

ad, ád, vad, vád, kard, bárd,
hord, hold, indúl, lódúl, dalol,
oldal, dió, darab, tudó, düllő,
rendes, rendez, duzzad, hor-
pad, horpadt, korhad, kor-
hadt, hajdan, ha-ja-don,
dajka, ebéd, e-bé-del, dob,
domb, dombos, dom-bo-rú.

d, t. dér, tér, dél, tél, köd, köt, had, hat,
ád, át, híd, hit, derül, terül.

ad, add, áld, áldd, old, oldd, hajt, hajts,
hajtsd, értsd, öntsd, rántsd, tartsd.

*a kondás kürtöl. a madár repül.
a méz édes. a jó víz ü-di-tő. a ka-
to-na kardot hord. a bárd vasból
van. a bunda téli ruha. a medve
vad állat. a róka pré-dá-ra les.
a heja hús-e-vő madár.*

az a-ján-dék ér-té-kes. **a** dül-lő-út ro-
vid. **a** vizen híd vezet át. **az** ebéd
i-de-je délben van. **a** must erjed. **a**
vándor út-köz-ben pihen. **a** honvéd
védi a hazát. **a** holló az erdőn tar-
tóz-ko-dik. **a** vad-lú-dak és darvak
ék a-lak-ban re-pül-nek. **a** de-ne-vér
is tud re-pül-ni, de nem madár.

*dirib-darab, ide-s-tova, mende-monda, handa-banda,
dinom-dánom, derüre ború, kereket old; jut is, marad is.*

télen zord az idő. nem zöld az erdő,
mező. hó borít mindent. a ma-da-rak
nem da-lol-nak. é-hez-nek, mert a hó
el-ta-kar-ja e-le-de-lü-ket. nem ta-lál-
nak se rovar, se ro-var-pe-tét. e miatt
a házak kö-ze-lé-be, ker-tek-be és ud-va-
rok-ba hú-zód-nak. ott hul-la-dé-kot
ke-res-nek. sok bajjal, nehéz küz-dés-sel
élik át a telet. a jó-lel-kű em-be-rek
saj-nál-koz-nak rajtuk. táp-lá-lé-kül
é-tel-hul-la-dé-kot adnak nekik.

o f g. gg. ggg. g.

*ég. jég. lüg. dong. kong. lüg.
vig. gond. gondos. kopog. há-*

*pog. károg. hideg. meleg. je-
ges. üreg. ürge. galamb. kö-
ség. közönség. levegő. taliga.
gabona. tengeri.*

o. ó. ö. ő. a. á. d. g.

g.- ág, tág, göb, bög, pereg,
pedig, gördül, görbül, dörög,
guggol, pamlag, méreg, mér-
leg, zöldség, üveg, világ, en-
ged, kerget, kéreget, újság,
újdonság, hegedű, gőzhajó,
sietség, segítség, igazság.

g. k. rág, rák, ég, ék, gém, kém, gép,
kép, mag, makk, kéreg, kérek, méreg,
mérek, akár, akár, agg-kor, akkor.

meg, meg-áll, állj meg! meg-ért, érts
meg; meg-él, meg-áld, meg-ad, meg-
akad, meg-éhezik. — leg, leg-alább,
leg-előbb, leg-inkább. — el, el-ugrik,
el-ágazik, el-enged, el-éget, el-ígér.

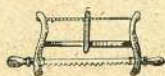
*a liget kies. a rét virágos. a virág
illatos. az újság érdekes. az árpa
sárga. a pamlag bütor. a tűz me-
legít. a láng éget. a hang terjed. az
ág hajlik. az inga mozog. a gömb
gurul. a drót görbül. az okosabb
enged.*

a tél hideg. **a** jég síkos. **a** barlang
sötét. **az** ég kék. **a** bú-za-vi-rág is
kék. **a** dob pereg. **a** gőzhajó halad.
a lúd gágog. **a** varjú károg. **a** ga-
lamb turbékol. **az** üres hordó kong.

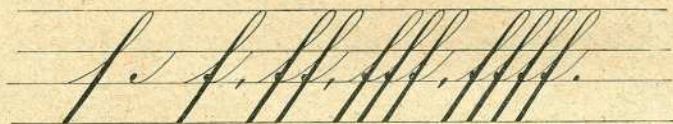
a palota magas épület. **az** agg ember
törődött.

*zeg-zug, giz-gaz, girbe-görbe, örege-apraja, végre-
valahára; se hideg, se meleg; se ingem, se gallérom.*

a kürt erős hangot ad. **a** síp hangja
sivító, a harangé zúg. — **a** gomb és a
gomba közt különbség van. **a** gomb a ru-
hára való, a gomba pedig eledel. Vannak
mérges gombák is. **azok** be-teg-sé-get, sőt
halált is okoznak. — **a** sör ital. **a** bor
is ital. legjobb ital a víz, a pálinka
meg va-ló-sá-gos méreg.

f.

fed, főd, föld, fog, fogad,

megfogad, befogad, fésű,
 félénk, fullánk, fűzet, be-
 salaz, megfest, fillér, sahéj,
 hajfür, puffan, puffanás,
 savagó, vi-rág-fű-zér.
 h. k. d. f. j. p. q. s. z.

főz, fűz, fejt, fojt, filkó, felhő,
 fehér, fursang, tréfa, bükkfa,
 bodzafa, fuvola, fuvaros, föld-
 mives, pártfogó, fájdalom,
 fe-je-de-lem, e-gér-fo-gó, ha-
 ra-pó-fo-gó. — fog, ráfog,
 megfog, elfog, lefog, befog,

kifog, kifogás, ki-fo-gá-sol,
ki-fo-gás-ta-lan.

v, f. vág, fák, vég, fék, végez, fékez,
vér, fér, volt, folt, való, faló.

fel, fel-ad, add fel; fel-áll, állj fel; fel-
ugrik, ugorj fel; fel-önt, fel-old, fel-
emel, fel-ijed, fel-említ, fel-enged.

*a fereg mozog. a kerék forog. a
fahaj kérges. a falevél zöld. a hó
fehér. a forrásvíz üdítő. a vár fal
magas. a bodzafa törpe. a mó-
kus fürge. az agár falánk. az if-
jú jókedvű. a puska por felrobban.*

a fogas bútor. a bükkfa erdei fa.
az ürge fürge. az elefánt erős.
a korom fekete. az ezüstpénz fehér.
a fahéj jó-il-la-tú. az é-pü-let-fa
drága. a sodrófa hen-ger-a-la-kú.

a fü-le-mi-le dala bájoló. **a** fürj a
vetések közt él. **a** falu kisebb, mint
a város.

lót-fut, fordul-perdül, felkopik az álla, fából vaskarika.

medve komának mézre fájt a foga.
fel-ke-res-te hát a méheket az erdőben.
„halljátok ti méhek? — mormogá, — tús-
tént adjátok ide a mézet, különben meg-
lát-já-tok ha-tal-ma-mat.“

ámde a méhek nem ijedtek meg.
nem adtak neki mézet, sőt ki-ne-vet-ték
hatalmát.

erre a medve roppant haragra ger-
jedt s a méhek odújának rontott. de a
méhek sem vették a dolgot tréfára.
ki-ö-zön-löt-tek az odúból s ful-lánk-juk-
kal neki estek a medve orrának, fülének,
a hol érték. Volt most hadd el hadd!
a medve dörmögött, á-gas-ko-dott s a
méhek után kapkodott. de a méhek
nem tá-gí-tot-tak, még a talpának is
neki vágtak.

*utczá, czövek, buksencz, ro-
máncz, románchos, meg-
czáfol, megczibál, evicz-
kél, ficzánkol, fi-cza-mo-
dik, czi-he-lő-dik.*

arcz, harcz, sarcz, sáncz, ráncz, táncz,
láncz, karcz, polcz, élcz, czomb, ducz,
párducz, lazacz, jegecz, jáczint, czipő,
árboecz, férczmű, fáczán, vaczog, vaczok,
hurezol, ficzamlik, czikázik, ákácza,
faczölöp, érczműves.

*az egér czinczog. a gerlicze bug. a ré-
cze hápog. a jércze baromfi. a lazacz
halfaj. a jáczint virág. a czukor é-*

*des. a barack jóízű. az ecet erős.
a citrom sárga. a bérz magas. a
pincze hűvös. a piactér tágas. a
suba cifra. a daróc ruha tartós.*

az ezüst nemes ércz. **a** krajczár régi pénz. **az** itcze régi mérték. **a** fáczán tarka madár. **a** fűtött kemencze meleg. **az** ákácza virága jó-il-la-tú. **a** horogra akadt hal eviczkél. **a** repczéből olajat ütnek. **a** czék-la-ré-pa dúsan terem a jó földben. **a** jó tanuló meg-ta-núl-ja leczkéjét. **hét** meg kettő az kilencz.

czip-czup, iczi-piczi, czók-mók, iczeg-biczeg, herczehurcza; reggel táncz, este láncz.

a mint a róka a halastó mentén járt, réczét pilantott meg a tó vizén. »**no**, iczegő-biczegő lábú madár, végre-valahára kézre kerítlek« — gondolá magában. **mivel** azonban a víz miatt nem bírt a récze közelébe férközni, hí-zel-gés-sel i-par-ko-dott czélt érni.

»**hallod-e** rucza néni? — mondá mézes-mázos hangon, — a lúdak sokat ás-ká-lód-nak ellened. **más**

titkot is akarok közölni, de nem mondhatom hangosan, mert hátha valaki meg-hal-la-ná. **j**er közelebb a parthoz, itt megsúgom.«

a récze hallott már a róka hamis voltáról. **n**em ment ki a partra, hanem tovább lubiczkolt a vízben. »**j**er holnap, — mondá, — a baromfi-udvarba, ott el-mond-ha-to-d titkodat.«

»**o**da nem mehetek, — mondá a róka, — mert a ko-mon-do-rok el-len-sé-ge-im.«

»**n**o, ha a ko-mon-do-rok el-len-sé-ge-id, — felelé a récze, — akkor nem jóban töröd a fejed. **n**emde, izlenék a réczehús?! **t**e ha-mis-fe-jű hí-zel-gő! **t**itkodat nem akarom hallani. **f**el is út, alá is.«

erre a récze vígan haza repült, a róka meg kudarczot vallva tovább állt.

gy.

gy.

gy. gy. gy. gy. gy.

igy. úgy. fogy. fogy. be-

*fagy, hegy, hegyez, ügyes,
jegyez, gyémánt, göröngy,
gyapjú, gyűlés, gyömbér,
gyöngyvirág, eczetágy, a-
czélgyár, czukorgyár, ö-
gyeleg, vágyódik, gya-ra-
po-dik.*

gy. — agy, vágy, végy, tégy, jegy,
jegyzet, begyes, bogyó, hagyma, han-
gya, faggyú, gyalúpad, gyalog-út, agya-
fúrt, gyűrködik, egyesül, hegygerincz,
papirgyár, por-czel-lán-gyár, gya-na-

ko-dik, győ-ze-del-mes-ke-dik. — adj,
mondj, fedj, feddj, eredj, maradj.

*a vaj lágy. a hegy magas. az út gö-
röngyös. a tű hegyes. a gyapot puha.
az ágy bútor. a fa rügyszerik. a gyep
kiszöldül. a jó gyermek nem czi-
va-ko-dik. a gyömbér keserű. a
tölgyfa lócza tartós. a légy to-la-
ko-dó. ne légy tolahodó.*

a méh mézet gyűjt. **a** fazekas agyagot
gyúr. **az** élő fa gyökeret hajt. **a** daczos
gyermek büntetést érdemel. **az** ágyú és a
pánczél fegyver-nemek. **a** magas hegyek
bérczei kopárok. **a** hegyek közt völ-
gyek vannak. **egy** tuczatban tizenkét
darab van.

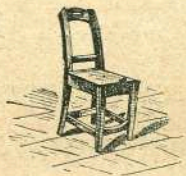
*gyim-gyom, ringy-rongy, hebe-hurgya, egyre-másra
hegyen-völgyön lakodalom, gyöngy élete van.*

a farkas juhot lopott. **be**-**czy**-**pel**-**te** egy barlangba, meg-**foj**-**tot**-**ta** s jó-**í**-**zű**-**en** la-**ko**-**má**-**zott** a húsából. **a** rókának feltűnt, hogy **czim**-**bo**-**rá**-**ját**, a farkast, régóta nem látja. **el**indult hát fel-**ke**-**res**-**ni**, s meg is találta a barlangban. **a** hús láttára a rókának is étvágya támadt, de a farkas nem kínálta meg, sőt **el**-**ker**-**get**-**te** a barlang elől.

meg-**ha**-**ra**-**gu**-**dott** e miatt a róka nagyon. **el**ment a bojtárhoz s **el**-**á**-**rúl**-**ta**, hogy a farkas a barlangban tartózkodik. »**ott** — mondá — biztosan kézre **ke**-**rít**-**he**-**ted**, mert ki nem **me**-**ne**-**kül**-**het**.« — **a** bojtár erre a barlanghoz sietett s elfogta a farkast.

nagy volt most a róka öröme. **nem** volt útjában a farkas. **be**-**köl**-**tö**-**zött** a barlangba s ő is la-**ko**-**má**-**z**-**ni** kezdett. **de** nem sokáig tartott az öröme. **ugyanis**: a bojtár másnap ismét elment a barlanghoz, s a mint abban a rókát meg-**pi**-**l**-**lan**-**tá**, azt is elfogta.

SN.

SZ.

*ész, oszt, foszt, gyűszű, szeg
fü, rászóló, csilap, szobrász,*

*haraszt, hasznos, beszéd, ját-
szik, úsztat, pusztít, szom-
jazik, szárazság, vesződség,
szamócza, szilvafa, egysze-
rű, nagyszerű, czélszerű.*

ősz, sző, vászon, jászol, juhász, fo-
hász, hajszál, szabó, szoba, szomszéd,
szekér, zászló, posztó, pusztá, szilárd,
szikár, vesztes, szárazság, egészség,
szelence, czérnaszál, forgószél, nagy-
szülő, meggyszínű. — vessző, vissza,
hosszú, messze, össze, összeg. — ját-
szol, tetszel, nevetsz, aratsz, maradsz.

*a szív dobog, a szél zúg, a gyömbér
fűszer, a pöszmete bogyc, a szikra*

*gyújt. a czérnaszál szakad. a pök
hálót sző. a gyermek játszik. az
asztalos fűrészel. a lakatos reszel. a
koczká szögletes. az üveg állítszó.
a cimbalom hangszer. a számo-
lógép taneszköz.*

a gyűszű varró eszköz. **a** hangya szorgalmas állat. **a** lepke virágról virágra száll. **a** béka a vízben él, de a szárazon is megél. **a** szelenczében apróbb tárgyakat tartanak. **a** kemenczét szalmával fűtik. **a** gyapjúból szövet készül. **az** egyszerű ruha czélszerű. **a** kajszinbarack édes ízű. **a** magyar zászló piros-fehér-zöld színű. **a** jó gyermek szófogadó.
szemen-szedett, szó a mi szó. száz szónak is egy a vége.

egy kis méh mézzel megrakottan haza felé szal-
longott. út-közben egy patak vizébe esett. **a** patak
partján fűzfa állott s ennek ágán galamb üldögélt.

a galamb megsajnálta a méhet s meg-men-té-sé-re falevelet dobott a vízbe. a méh a falevéltre felka-pasz-ko-dott s kimenekült a partra.

máskor a galamb ugyanazon fán szundikált. a méh is arra járt mézet gyűjteni. a mint egy virágra szállt, észrevette, hogy egy vadász a fegyverrel célba veszi a galambot. hirtelen a vadász orrának repül, fullánkjával jól megszúrja, mire a vadász keze megrándul s a fegyver célát tévesztve sül el. a galamb a durranásra elrepült.

ny. ny.

iny. szárny. mellény. szé-
gény. gyékény. hiány. né-
hány. cziézkány. szurony.
sodrony. mennyi. ponyva.

*nyolcz, nyaláb, nyaldos,
enyvez, enyhül, bizonyít,
gyönyörű, köpönyeg, nyak-
kendő, nyugtató, jegenyefa.*

ny.—árny, szárny, nyáj, nyúz, nyűg,
jelvény, sövény, sáfrány, gyártmány,
függöny, asszony, fénykép, halavány,
koholmány, buzogány, burgonya, gesz-
tenye, tarisznya, napernyő, szintányér,
érczedény, agyagedény.—menj, rohanj,
pihenj, mocczanj, ne mocczanj.

*a hajszál vékony. a kő kemény. az
üveg törékeny. a nádpálcza hajlé-
kony. az agyag nyirkos. a nyug.*

*ágy bitor. a sáfrány fűszer. a bá-
rány béget. a szünycg dönög. a tar-
goncza nyikorog. a fánk sütemény.
a búza növény. a cziczikány pi-
cziny emlős állat. a jó könyv hasznos.*

a koldus kenyérért könyörög. **a** hernyó
lepkévé alakul. **a** szivárvány szép tüne-
mény. **a** bürök mérges növény. **a** faggyú
könnyen olvadó anyag. **a** horgany fehér
színű ércz. **a** gyémánt a legkeményebb
drága-kő. **a** gyantát és szurkot a fenyő-
fából nyerjük. **a** czápa és a czethal
tengeri szörnyek. **a** fagy és a száraz-
ság ártalmasak a növényzetnek. **a** síró
gyermek könyezik. **a** jó pásztor gon-
dosan ügyel a nyájra.

tenyeres-talpas, télen-nyáron, eső után köpönyeg.

szép nyári alkony volt. egy anya kivitte a kis
lányát a szabadba sétálni. séta közben egy juhnyáj-

hoz értek. **a** pásztor egy nyárfa alatt ült s jóízűen falatozott fekete kenyereből. **megkínálta** a kis lányt is. **a** kis lány aztán olvasni kezdte a juhokat. **kilencz** tarkát talált köztük. **különösen** tetszettek neki az ugrándozó, vidám kis bárányok.

»**ugyan**, kedves anyám, — szólt a kis lány, — mire való ez a sok juh?»

»**a** juhok igen hasznos állatok, — válaszolá az anyja. — **ruhád** szövete a juhok gyapjújából készült. **a** lábadon levő czipőhöz a juhok bőre szolgáltatta az anyagot. **a** sajt, mit tegnap ettünk, juhtejből való. **fivéred** hegedűjére a húrokat a juhok beleiből készítik. **a** faggyújokból szappant főznek. **húsukkal** is sokat használnak.«

»**be** hasznos állatok a juhok,« — kiáltott fel a kis lány.

a nap már leáldozóban volt. **a** pásztortól búcsút vettek s haza felé indultak. **mikor** haza értek, a kis lány mind az édes-apjának, mind az öreg-szülőinek elbeszélte a juhok hasznát.

cs.

CS.

*ács, mécs, csiny, csősz, gáncs,
gyolcs, zacskó, cserje, forgács,*

*gyulacs, csizma, csáva, csend
ör, hajcsár, csavar, csemés,
becskoros, kalapács, aczel-
csat, czipőcsat, csalogány,
csüfclődő.*

ács, rács, csíp, csap, csáp, csűr, csúz,
csíz, csiriz, csésze, csengő, szivacs,
kecske, fecske, fecseg, csillog, csillag,
szemölcs, facsar, csavar, csalfa, család,
cseléd, hajcsár, hegycsús, arczesont,
becsül, becsület, nyúlacska, hajócska,
kocsonya, csemege, cseresznye, vacsora,
csigakagyló, daróczcsuha. — tarts,
ránts, ronts, márts, érts, hajts.

*a csillag ragyog. a gyémánt csillog.
az eb. csahol. a tücsök cziripel. a fecs-
ke cseveg. a burgonya csirázik. a szá-
kács főz. a cserje növény. a nád csomós.
a kunyhó alacsony. a czipőcsat csinos.
a cseléd tisztogat. a jó cseléd hü.*

a takács vásznat sző. **a** szűcs bundát és sapkát készít. **a** csirizt a czi-pőké-szí-tő használja. **a** gyomot csirájában kell irtani. **a** fecskendővel a tüzet oltják. **a** koczkának lapjai, élei és csúcsai vannak. **az** őszi-baraczk magva csontke-mény-sé-gű. **a** harcsa széles szájú hal. **a** szárcsa a nádasokban fészkel. **a** fülemilét csalogánynak is nevezik. **az** igen magas hegyek tetején zuzmó és cserje terem. **a** bátor katona vitézül harczol

a csatában. **a** szántó-vető gyönyörködik
a pacsirta dalában. **a** fecsegő ember
ki-áll-ha-tat-lan.

*locs-pocs, csere-bere, csecse-bécse, apró-cseprő, csete-
paté, csűr-csavar, csávába került, kákán csomót keres.*

egy ko-vács-mes-ter-nek a fiacskája meg a kis
lánya engedelem nélkül távoztak hazúlról. **e**lmentek
a tó partjára játszani. **m**időn elfáradtak, leültek és
gyönyörködve nézegették a tó vizében eviczkélő ha-
lacskákat, a bukdácsoló vadruczákat s a víz színe
fölött repkedő fecskéket.

egyszer csak halászok csónakáztak feléjük.
hoztak azok harcsát, csukát, kecségét és még másféle
halat. **a** halat a piacra vitték, a csónakot meg ott-
hagyták a parton.

mikor a gyermekek magukra maradtak, a fiú
kedvet kapott a csó-na-ká-zás-ra. **e**salogatta a nővérét,
hogy üljön ő is a csónakba. **a** nővér engedett és
beleült. **a** fiú evezni kezdett, de ügyetlen volt.
az evező kiesett a kezéből s a mint utána kapott,
megcsúszott és a vízbe esett.

erre keserves sírás- és jajgatásra fakadt a nővér.
nem tudott a fivérén segíteni. **a** fiú már fulladozni
kezdett. szerencsére éppen akkor érkeztek vissza a
halászok s kimentették a vízből. **m**ikor aztán haza
vitték, a szülők nem kaláccsal, hanem jó tanácssal
fogadták vacsorára a kis szö-ke-vé-nye-ket.

---

ty.

ty.

tyűh! hortyog, vartyog,
 zötyög, kesztyű, sütykös,
 szatying, bátya, bátyja,
 bátyád, gyámatya, gyász-
 sátyol, patyolat, nyomaty-
 tyú, nyireltyű, csengetyű,
 tyúktójas, tyúktaréj, tyúk-
 ketrecz, tyúkpiacz, csont-

*hártya, dobhártya, kötő-
velje, kötő-veljél.*

motyog, lotyog, totyog, vartyog, buty-
kos, bütykös, fütykös, keztyűs, gyöngy-
tyúk, gyertya, hetyke, zötyögős, szó-
szátyár, atyafi, parittyá, fogantyú,
billentyű, csengetyű, nyomattyú, dob-
hártya, csonthártya, tyúkpiaçz, tyúk-
ketrecz, tyúktaréj, juhászkuçya, vityilló,
gyékényszatyor, pa - tyo - lat - ken - dő,
sárga pitykés dolmány.

*a fürj pitypalattyl. a tengelicze fü-
tyürész. a tyúk kodácsol. a kis csirke pi-
tyeg. a juhászkuçya ügyel a nyájra.
a kényes gyerkőcz pityereg. a boros-*

*tyánkő értékes. a gyöngytyúk pety-
tyes. a hattyú vízi madár. a dobhár-
tya a fül része. a kártyázás veszedel-
mes mulatság.*

az égő gyertya világít. **a** faggyúgyertya
pislogva ég. **a** göröngyök zötyögtetik
a kocsit. **a** várat bástya veszi körül.
a tyúkketreczet léczből szokták készí-
teni. **a** he-ge-dű-vo-nót nyirettyűnek is
mondják. **a** lepedőbe kötözött ru-ha-
cso-ma-got batyunak nevezik. **a** szatyor
ösz-sze-la-pít-ha-tó két-fülű kosár. **a**z
arany-ponty kicsiny halfaj. **a** kertész
a fák faty-tyu-haj-tá-sa-it nyesegeti.
a jó atyafiak nem czivakodnak.

*pity-palatty, üty-fütty, lityeg-lotyog, tityeg-totyog,
fittyet hány, keztyűbe dudál; ihaja, tyuhaja; eb fujja,
kutya járja.*

Volt egy földmívesnek egy kis kutyája, meg egy fiatal szamara. **a** kutya igen ügyes volt. **g**azdája fitytyére rögtön mellette termett. **b**iztatásra mind kiűzte az udvarból a szomszédék tyúkjait. **t**udott két lábon járni, pálczát át-ugrani, vízbe dobott fadarabot kihozni, kocsit meg szánkát húzni. — **a** szamár ellenben nagyon makacs volt. **a** világért el nem tűrte, hogy valaki ráüljön.

a mint a földmíves két fia és játszó-társaik egy alkalommal a kutyával el-mu-lat-gat-tak, az öregebbik fiú ekkép szólt öcscséhez:

»**h**allod-e öcsém, csákót teszek a kutya fejére s felültetem a szamárra, hadd nyargaljon rajta.«

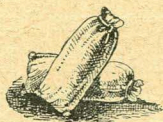
»**n**e ültesd rá bátyám, — válaszolt az öcsce, — nagyon makranczos az a szamár, hátha leveti.«

»**d**ehogy veti« — mondá a bátyja — s ráültette. **á**mde a szamár úgy ledobta szegényt, hogy ijedtében csaknem világgá szaladt.

meg-ha-ra-gu-dott e miatt az öregebbik fiú. »**v**árj, te rakoncátlan csacsi, — mondá, — majd én ülök rád; majd meglátom, engem le mersz-e dobni.« — **h**iába mondta az öcsce, hogy ne üljön rá. **a**zért is ráült. **e**rre a szamár meg-bok-ro-so-dott, hátsó lábaival nagyot rugott s úgy vágta földhöz a fiút, csak úgy nyekkent. **a** jelen volt fiúk majd megpukkadtak nevettökben.

KS.

ZS.

rozsz, ríksz, zsong, zsibong,
 falörz, findrsa, horrsol,
 nyüzsög, nyüzsögő, drsi-
 da, zabrsák, gyapjus-zsák,
 zsendicze, rozsliszt, roz-
 kenyér, zsupszalma, vizes
 dërsa, morszárágyú, vixs-
 lakutya, crimerpajrs, rërsa-

*olaj, csipkerózsa, horzsolókő,
zsiros pecsenye, zsimbelődő
bátya.*

rizs, rozs, pajzs, zshivaj, lándzsa,
nyüzsög, nyüzsgés, horzsol, zsíroz,
mazsola, zsib-árús, zsibvásár, vizsgá-
lat, zsendicze, gyapjús-zsák. gyöngy-
zsinór, aranyzsinór, csapó-zsinór, vi-
zes-dézsa, rózsecsomó, vizslakutya,
darázsfészek, kenyérmorzsa, rózsaczu-
kor, rózsakoszorú, házsártoskodik, tor-
zsalkodik, zsugori atyafi. — zsír, sír,
zseb, seb, rozsda, rosta.

*a csipkerózsa virág. a gúzs fakötél. a
pajzs fegyver-nem. a zsebkendő pety-
tyezett. a pársit zöld. a rozskenyér*

*tápláló. a zsákdarócztartó. a zsinor
hosszú. a csapórsinór díszes szám
a findza porcellán edény. a vízslakutya
kitartó. a hangyák nyüzsgőnek.
a gyűlésen zibonganak. a zsinor
vaj kiállhatatlan.*

a zsiszik a lencsében él. **a** darázsok odvas fatörzsekben fészkelnek. **a** gyapjút zsákokban szállítják. rozslisztból is sütnék fehér kenyeret. falun rendesen náddal és zsupszalmával fedik a házakat. **a** hosszú ülésben megzsibbadnak a lábszárak. **a** rosszúl szabott czipő dörzsöli a lábat. **a** rossz időjárás árt a zsenge növényzetnek. **a** heverő kardot és sarkantyút rozsdá marja. **a** mozsár-ágyú másik neve taraczk. **az** ojtott juhtejsavóját zsendiczének mondják. **az** apróra vagdalt és csomóba kötött fa-

ágakat rőzsének nevezik. az uzsorás embert az atyafisága sem becsüli.

zsong-bong, nyüzszög-pezseg, zsákban macskát árul.

zsupfedelű házban lakott egy zsugori ember. annyira fukar volt, hogy még kenyeret is alig evett; azt is csak ozsonnakor. összes ruhája egy kopott sapkából, egy hitvány darócz-öltönyből s egy pár elviselt cipőből állt. házat és udvarát egerek és patkányok lepték el, mert se kutyát, se macskát nem tartott. gyertyára is sajnálta a pénzt. inkább a sötétben lebzelt. a szegényeknek egy morzsa alamizsnát sem adott. egyedüli öröme a pénz volt.

egyszer nagy tűzvész ütött ki a faluban. leégett a zsugori háza is. elégett mindene. oda lett a pénze is. koldusbotra jutott a zsugori. most már ő is alamizsnára szorúlt. a jólelkű emberek megkönyörültek rajta. daczára, hogy zsugori és szívtelen volt, még sem hagyták éhen veszni.

ly.

ly.

*ily. oly. sávoły. rejtély. gu-
zsaly. ölyü. fogoly. csák-*

lya, fáklya, zsálya, cse-
kely, zindely, czikkely, he-
lyez, helyzet, helyesel, ját-
szó-hely, ünnepély, han-
gyaboly, nyoszolya, nya-
valya, dereglye, gömbölyű,
pulykakacomb, rekettzegaly,
lyukas szatyor, gyülekező-
hely.

cz, cs, sz, zs, gy, ty, ny, ly.

ly.- ily, oly, moly, zsámoly, zsemlye, fáklya, folyó, tűzhely, zsendely, selypes, rejtélyes, segélyez, gömbölyű, gömbölyded, zsöllyeszék, korcsolya, hangyaboly, molylepke, hüvelykujj, hattyúpehely, nyomósúly, furulyaszó, selyemkeztű, selyemczérna, mályvagyökér, nyakcsigolya, boglyakemencze.

a zsemlye sütemény. a nyoszolya bútor. a folyam széles. a víz folyékony. a dícsa terebélyes. az érczsúlyos. a szivacs lyukacsos. a zsámoly alacsony. a kályhacső fekete. a pincze mély. a hüvelykujj rövid. az ibolya jószagú. a selyem-

*kerityű finom. a tyúk pelyhes. a
mérges kígyó veszélyes. a gyík nem
veszélyes.*

a guzsaly fonó eszköz. **a** csáklya hajósszerszám. **a** zsálya gyógyító erejű növény. **a** selyemczérna többféle színű. **a** hattyú pelyhe hófehér. **a** zsemlye kisebb a czipónál. **a** tyúk lyukakat kapargál. **a** nád vizenyős helyen terem. **a** cserépszindelyel a házakat fedik. **a** játszó-tér kedves gyülekező helye a gyermekeknek.

cz, cs, sz, zs, gy, ty, ny, ly.

az arany súlyos ércz. **a** higany cseppfolyós ércz. **a** csermely csekély folyó-víz. **a** hegyi patak sebes folyású víz. **a** bagoly éjjeli ragadozó madár. **a** pióczát nadálynak is mondják. **a** vályog agyagból készül. **az** aggastyán a zsöllyeszékben ül. **a** lyukas zsebből kipotytyan a pénz. **a** korcsolyázás test-edző mulatság.

lyik-lyuk, olykor-olykor, himpelyeg-hömpölyög; tündike, szállj ide, gyöngyike kelyhibe.

a gólya szénaboglyára akarta rakni a fészket. észrevette ezt egy gyermek s így szólt hozzá: »**kedves** gólya madár! **ne** rakd e boglyára fészket, mert holnap innen kezdjük hordani a takarmányt.« — **a** gólya tehát a kéményen telepedett meg. **innen** könnyen áttekinthette a mélyen fekvő mocsarakat, pocso-lyákat, zombékos, vizenyős helyeket, a honnan békákat és kígyókat szokott hozni fiókáinak. **gyakran** kelepelgettek. **Vígan** élték át a szép nyarat.

megjött az ősz. **Vándor** útra készült a gólya. **ismét** hozzá ment a gyermek s így szólt: »**ne** menj el kedves gólya madár; maradj nálunk! **Kirakom** fészket selyemmel, puhelylyel; ha hideg lesz, beviszlek a szobába; kályha mellett vetem meg az ágyadat; tejbe mártott zsemlyét eszel; kis cziczával játszol; jó dol-god lesz, maradj nálunk!«

»**köszönöm, köszönöm, kedves gyermek**« — kele-pelt a gólya. — »**nem** maradhatok én itt. **nem** vagyok én olyan madár, mint a pulyka vagy a bagoly, sem olyan, mint a tyúk vagy a fütyürésző czinke. **csermely, folyó, pocso**lya befagy télen. **elbúvik** a béka, kígyó, gyík; ezekkel élek én. **Éhen** halnék kedves szobádban. **el** kell mennem, el! **de** mert oly jó gyer-mek vagy, tavaszra **ismét** visszatérek hozzád. **csak** fészkemre vigyázz. **áldjon** meg a jó **isten**, kedves gyermek, **áldja** meg jó szülőidet is.«

a kis betűk betürendben.

a, á, b, cz, cs, d, e, é, f,
g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m,
n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz,
t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.

a, á, b, cz, cs, d, e, é, f,
g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m,
n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz,
t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.

a, á, b, cz, cs, d, e, é, f,
g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m,
n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz,
t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs.

MÁSODIK RÉSZ.

Nagy betük.

a, A, a, Á.   *a, A, a, Á.*

*András, Antal, Aladár,
Ádám, Árpád, Ákos,
Anna, Aranka, Ágnes
keresztnevek.*

A mit megtehetsz ma, ne halaszd holnapra. Addig jár a korsó a kútra, míg eltörik. Ártatlan, mint a csecsemő. Árnyékaért becsülik a vén fát. A mit nem kívánsz magadnak, ne cselekedd másnak.

A tiszta hideg víz testünket frissíti; tiszta ártatlan szív a lelket üdíti.

Ákos nagy örömmel jött haza az iskolából. Anyja kérdezte, hogy minek örvend olyan nagyon. »A leczkémet jól tudtam s a tanító úr megdicsért« — válaszolá Ákos. Anyja örömében megcsókolta. Ákos ezután is jól tanult s ez által még sok örömet szerzett anyjának.

V. V. v. V.

*Vincze ír Vilmos olvas. Vázul
számol. Vendel rajzol. Vilma
köt. Veronika horgol.*

Végén csattan az ostor. Vak tyúk is talál szemet. Világos, mint a vakablak. Veszett fejszének a nyele. Vén ebet késő tánczra tanítani. Vigyázz egészségedre!

*A, A, V. A hány ház, annyi
szokás. Álmos-táska. Adós fixess.*

*Vastag abrosz, vékony ebéd. Várd
el a végét.*

A, Á, V. A ki mást megbecsül, magát becsüli meg. Vigasztald a szomorút, segítsd fel a nyomorút. Állhatatos légy a jóban.

Vincze a bokorban madárfészekre akadt, melyben öt kis fióka volt. Vera nővérenek is megmutatta s a fiókákat ki akarta szedni. Vera megsajnálta szegénykéket s így szólt: »Vincze! A madárszülők, nézd, mily siránkozva repkednek a fészek körül. Azok is szeretik kicsinyeiket; kérlek hát, ne bántsd őket.« — Vincze erre meghagyta a fiókákat a fészekben.

o, O, ó, Ó, ö, Ö, ő, Ő.

o, O, ó, Ó, ö, Ö, ő, Ő.

*Orbán szorgalmas. Orsolya jó-
szívű. Oszkár illedelmes. Olga
engedelmes. Ödön takarékos.*

Olcsó húsnak híg a leve. Ökörtől tanul a tinó. Okos emberen is esik baj. Öreg ember előtt hajtsd meg magad. Oly nagy volt a sötétség, hogy kereket lehetett volna hozzá támasztani.

Orbán nevű iskolás fiú egy zsebkést kapott ajándékba. Orbán a kést elvesztette. Akkor vette észre, hogy nincs meg, mikor otthon írónját meg akarta hegyezni. Vigasztalhatatlan volt e vesztesége miatt Orbán.

A kést Orbán egyik iskolatársa, Ödön, találta meg. Ödön másnap átadta a tanító úrnak s kérte, hogy adja vissza gazdájának. Orbán nagyon megörült, mikor a kést visszakapta, de örült Ödön is, mert mind a tanító úr, mind a szülők megdicsérték becsületességéért.

---

n. Ny. Ny.   **n, N, ny, Ny.**

---

*Nándor gazdálkodó. Norbert ke-
reskedő. Nesztor iparos. Neszlike*

virágárusnő. Nyitra, Nagy-Várad, Nyiregyháza városok.

Nagy feneket kerít neki. Nyugtán dicsérd a napot. Nyomtató lónak ne kösd be a száját. Nesze semmi, fogd meg jól. Nagy kincs a jó egészség.

A. Á. N. Ny. Alvó róka nem fog nyulat. Nyáron minden bokor szálást ad. Arnyekától is fél. Ne itélj a külső után.

A, Á, N, Ny. A milyen a munka, olyan a jutalom. Áta-botába végzett munka. Nyesés nélkül fa sem nő nagyra. Ne tégy rosszat.

Nándor egy hideg téli napon iskolatársához indult. Az utcán rongyos ruhájú, éhező fiúval találkozott, ki kenyérért könyörgött. A jószívű Nándor neki adta tizfilléresét s megkérdezte, mi a neve. »Andor a nevem, — szólt a fiú. Atyám rég elhalt, anyám meg otthon van, beteg. Nincs mit együnk, nincs mivel fűtsünk. Nyomorban vagyunk.« Akközben könnyek peregtek le arczán.

Nándor erre magához hívta a fiút s szülői engedelmével saját ruhájából felruházta. A szülők pedig Andort is, meg anyját is magukhoz vették s a fiút Nándorral együtt iskoláztatták. Nándorból mérnök, Andorból meg orvos lett.

Nándor egyszer nagyon megbetegedett. Orvosai nem tudták meggyógyítani. A mint Andor ennek hírért vette, messze földről elment Nándorhoz és meggyógyította.

*A nyomorultakat veszni ne hagyjátok,
A mással közlött jó visszaszáll reátok.*

u U, ü Ü, ü Ü, ü Ü.

u, U, ú, Ú, ü, Ü, ü, Ü.

*Uld, Ulrik, Üdvöske személy
nevek. Ulul és Ügek ősi ma-
gyar nevek. Üvidék, Üllő
helységnevek.*

Ura légy szavadnak. Úgy él, mint a
hal a vízben. Úti-laput kötöttek a talpa
alá. Ütheti bottal a nyomát. Ügyes
embernek mester a neve. Űtas ember-
nek nem teher a kenyér.

*U, U, Ű, Ű, Ű Űgorka-fára hágott.
Űjjat hűz vele. Űzv-fűzv gondolatját.
Űres a feje. Űederből cseberbe. Világ-
ba beszél.*

V, U, Ú, Ű, Ű. Új szita szegen függ. Új söprű
jól söpör. Űres hordó jobban kong. Űvegen át
nyalja a mézet. Vesszőparipán nyargal.

*Űres erszény, űres fő,
Nem sokat ér e kettő.*

Vilmos és Űdvöske megkérték édes anyjukat,
engedné meg nekik a kertben játszani. »Úgy enge-
dem meg, — szólta az anya, — ha nem fogtok éret-
len gyümölcsöt enni, mivel az árt az egészségnek.«

Űdvöske szót fogadott és nem evett. Vilmos
azonban evett s e miatt hideglelésbe esett, mely nagyon
sokáig gyötörte.

Cz, Cz, cs, Cs. cz, Cz, cs, Cs.

Cziczellét Czilinek is mondják.

Czirjek férfinév. Csongor és

Csaba régi magyar nevek.

Czigány-utczába szaladt. Czigánykereket hány. Csűri-csavarja a dolgot. Czifra ruha, üres gyomor. Csikóbőrösteli kulacs a tarisznyában.

C, C, C, C, Cz, Cs. Olcsón vették, olcsón adták. Ülbe rakja kezét. Csiga mődon halad. Czigány is a maga lovát dicséri.

Czenczi nagyon szerette a nyalánkságot. Az élestárban többször megdézsmálta a mézet és a szilvaízt, a pinczében meg a tejfelt. A süteményekből is minduntalan elcsent egy-egy darabot. Anyja e miatt

sokat pirongatta, de hiába. Nem akart a torkosságáról leszokni, mígnem egyszer megjárta.

Ugyanis Czenczinek éppen névnapja volt. Anyja ráadta a legszebb fehér ruháját. Akközben nagynénje egy üveg mustot küldött ajándékba, melyet anyja a szekrény tetejére állított. Czenczi vágyódva tekintett a mustra s kiment az udvarra. Ott is a muston járt az esze. »Csak egyetlen kortyot ihatnám belőle« — gondolta magában. Anyja ezalatt az éléstárba vitte a mustot, atyja pedig egy hasonló üveg tintát állított véletlenül a must helyére.

A mint Czenczi visszakerült a szobába, nem volt benn senki. »Óh, most ihatom a mustból; nem várok tovább« — mondá. Csakugyan nem várt, hanem levette az üveget, kivette a dugóját s éppen inni akart, midőn anyja a szobába lépett. Czenczi erre úgy megijedt, hogy elejtette az üveget. Az üveg eltört, a tinta szétfecscsent s Czenczi betintázta legszebb ruháját.

i, I, i, I.   **i, I, i, I.**

*István, Imre és Illés feladatát
irnak. Irén és Ilona ibolyát*

szednek. Spolyság. Tgló helységek. Így meg úgy.

Itt a bökkenő. Így jár a vigyázatlan. Inába szállt a bátorsága. Ijedt ember a maga árnyékától is fél. Irúl-pirúl, mint a főtt rák. Igaz legyen a szived, igaz a beszéded. Inkább legyen a zsebed üres, mint becsületed szennyes.

*Ill a berek, nádak, erek,
Ide hagyom ezt a helyet.*

Idegen ember érkezett a faluba. Csató volt a neve. Csató uram az utczán találkozott az iskolás gyermekekkel. A gyermekek kitérték és illedelmesen köszöntek. Csató uram a községháza után tudakozódott. A gyermekek útba igazíták, azonkívül Imre vezetőnek is ajánlkozott.

Csató uramnak nagyon megtetszetek a gyermekek. Nyájasan megköszönte szivességüket. Imrét meg is ajándékozta. A községházán pedig megdicsérte őket, s midőn hazaért, otthon is elmondta, mily illetendő, szolgálatkész gyermekek laknak e faluban.

---

m, M. m, M.

*Mihály, Márton, Mátyás, Má-
té, Margit, Matild testvérek.
Mátra hegység.*

Minden kezdet nehéz. Munka után édes
a nyugalom. Más kárán tanul az okos.
Magasról nagyot esik az ember. Magad
uram, ha szolgád nincs. Mértékletes
légy az evésben és ivásban.

A, Á, N, Ny, M. Akom-bákom.
*Markába nevet. Nyoma veszett. A
mint vetsz, úgy aratsz. Nem jó a
tüzzel játszani.*

A, Á, N, Ny, M. Ágról-szakadt. Madár-látta
kenyér. Nyakra-főre. Addig hajlítsd a fát, míg
vessző. Ne csak tudd a jót, hanem tedd is,

Makos uramnak volt egy Maki nevű majma. Maki többször átszökött a szomszéd csizmadia mesterhez s ott nézte, leste, miként szabja a mester a bőrt. Máskor meg azt figyelte meg, mikép mos a mosóné. Olyan arczfintorításokat vágott, hogy a gyermekek majd megpukkadtak neveltökben.

Vasárnap délután volt. A csizmadia is, meg a mosóné is családotul elmentek hazúlról. Maki észrevette, hogy nincs otthon senki. A nyitva hagyott ablakon beugrott a műhelybe, fogta a bicskát s diribdarabokra szabdalta az összes bőrkészletet. Innen a mosónéhoz futott. Ott is fogta a tiszta, kivasalt fehérneműt s mind a tekenőbe dobálta. Vizet is öntött rá. Aztán levette a polcra a szappant és szappanozta, mosta a ruhát, a mint csak bírta.

Akközben hazatért a mosóné. No hiszen! Nagyot bámúlt, mikor Makit a mosóteknő mellett találta. Ugyancsak bámúlt a csizmadia is, mikor a műhelybe lépve, a majom munkáját meglátta. Volt aztán per-patvar! Makos uramnak mit volt mit tenni, meg kellett fizetnie a kárt.

Mivel Maki, különösen ha magára maradt, még ezután is több hasonló csínyet követett el, — pl. egyszer ehetetlenné sózta a levest, máskor meg kásával majd halálra tömte a kis gyereket, — Makos uram megharagudott rá s túlادott rajta. Állatseregletbe került.

*A macskának nincs nadrága,
Mert a posztó igen drága.*

e, E, é, É. e, E, é, É.

*Elemér, Endre, Ernő, Erzsébet,
Eszter, Etelka, Éva személyek
nevei. Eger, Érsekújvár, Eszter-
gom városok nevei.*

Ember a talpán. Egyet mondok, kettő
lesz belőle. Egyszer esik meg, a mi
soha nem volt. Ép testben, ép lélek.
Észt nem a piacon árúlnak.

Cs, Cs, E, É. Egy fa nem erdő. Egyszer
hopp, máskor kopp. Csinkét fogott
orra Viczának. Cserjén terem a mo-
gyoró. Ésszel indulj, okkal járj.

Elek gazdának gyönyörű gyümölcsös kertje volt.
Egy téli napon a szobája ablakából észrevette, hogy a

czinkék, pintyek s más éneklő madarak egész csoportokban szállnak a gyümölcsfáira. Úgy tetszett neki, mintha a fák rügyeit csipdesnék le. Ezért a madarakat mind elűzte kertjéből.

A következő nyáron vajmi kevés gyümölcse termett Elek gazdának. Vajjon miért? Mert a hernyók nagyon elszaporodtak. A gyümölcsöt csaknem mind megették. Még levél is alig maradt a fákon.

Észretért most Elek gazda. Visszaédesgette a madarakat. Magvakat, kenyérmorzsát és ételhulladékot szóratott el számukra kertjében. A madarak lassankint vissza is tértek s ugyancsak pusztították a hernyókat és rovarpetéket. A következő évben igen jó termése lett Elek gazdának.

*Erdő nincsen zöldág nélkül,
Mező nincsen virág nélkül.*

j, J.

*János, József, Jónás, Jakab, Jenő,
Janka, Judit és Jolán szorgalmasan tanulnak.*

Jég hátán is megél. Jóból a sok megárt. Jámborság tisztosít, szemérem ékesít. A mit Jancsi meg nem tanul, János lakol érte.

*J. J. J. Jól igazán. Igazat szól. Is
ten megáldja a jó embert. Jó ember
mindenhol megfér. Jó tettetért jót várj.*

I, Í, J. Jónál van jobb. Jó cseléd mindig talál dolgot. Ímmel-ámmal. Ide vele, ha van nyele. Jobb a gyermek sírjon, mintsem a szüle.

*Vékony czérna, kenderszál,
Jaj, de kicsiny maradtál.*

Jancsi csintalan fiú volt. Másokat minduntalan csúfolt. Iskolatársaival mindig czivakodott. A járókelők után arczfintorításokat vágott. A szomszédék udvarába kavicsokat hajigált. A kocsik után is szaladgált. Ily magaviselet miatt sokan haragudtak rá. A szülők többször intették és pirongatták, de Jancsin nem fogott a jó szó. Egyszer aztán nagyon megjárta.

Ugyanis: a mint ismét egy arra haladó koci saraglyájába kapaszkodott, a kocsis az ostorral suhintott s véletlenül úgy találta a fiú egyik szemét megütni, hogy menten kicsordult. Jancsi félszemére meg-

vakúlt. Vak szemére mutatva felnőtt korában is gyakran felsóhajtott s így szólt: »Íme, megbűnhődtem szófogatatlanságomért.«

S, S, Sz, Sz.   **S, S, SZ, SZ.**

Sándor, Simon, Szilveszter férfinevek. Sarolta, Szabina, Szidónia leánynevek. Szeged, Szabadka, Sopron népes városok. Van Száva nevű folyó.

Se ki, se be. Se füle, se farka. Se pénz, se posztó. Szebb a foltos, mint a rongyos ruha. Sok beszédnek sok az alja. Szegény ember is boldog, ha sorsával meg van elégedve.

Egy szegény asszony munkára ment. Samu és Szidi nevű gyermekeit magukra hagyta otthon. A gyermekek egy ideig az udvaron játszottak. Azután

bementek a konyhába. A konyhában ráakadtak a gyújtóra. »Sütést meg főzést játszunk« — szólta Szidi, midőn a gyújtót meglátta. — »Itt a liszt, só meg szalonna; rakjunk tüzet és süssük meg.«

A konyhaajtó mögött egy csomó szalma hevert. Samu fogott belőle egy marokkal s a mint meggyújtani akarta, megégette az ujját. E miatt eldobta a gyújtót, mely még égve a szalmára esett. A szalma lobbot vetett s a gyermekek ijedten kiszaladtak az udvarra. A konyhában minden összeégett. Végre a ház fedelébe kapott a láng. A gyermekek ennek látára megrémültek. Ekkor még szél is támadt. A láng egyik házról a másikra csapott át és az egész falu leégett.

P. P.   **p, P.**

*Péter jól olvas. Pál helyesen
ír. Pongrácz szépen rajzol.
Paula ügyesen köt. Piroška
gyorsan híméz.*

Pálnak mondja, hogy Péter is értsen belőle. Páratlan a maga nemében. Pázsitos udvaron szegénység uralkodik.

Példát adni jóság, venni okosság.

Szép nyári nap volt. A falu népe kiment a mezőre aratni. Pistát, Miskát meg Jóskát otthon hagyták, hogy az apró-jószágot gondozzák. Mikor ezt elvégezték, összegyülekeztek a Pistáék udvarában. Ott szívtelen játékot eszeltek ki. Ugyanis: verebeket fogdostak. Czérnaszálat kötöttek a lábaikra s úgy kínozták. Ez nem volt elég. Jóska lepiszkálta a fecskéfészkeket, Miska meg egy fűzfa odújából kiszedte a denevéreket. Czinczogtatták, szárnyaikat széthúzogatták s agyonkínozták szegényeket.

A fiúk szívtelen játékát észrevette egy Patai nevű szabómester. Patai uram megdorgálta őket s megmagyarázta, hogy csekélység azon kár, mit a verebek a gabonában tesznek. Ehhez képest igen nagy a haszon, mit a hernyók pusztításában végeznek. Megmagyarázta, hogy a fecskék nappal a legyeket, a denevérek meg éjjel a szúnyogokat pusztítják. »Miért bántjátok tehát — úgymond — e hasznos állatokat?«

Patai uram eme szavaira a fiúk igen megcsüggyeltek magukat. Megfogadták, hogy az állatokat többé nem kínozzák. Nem is kínozták többé; fogadásukat megtartották.

L, L, ly, Ly.   l, L, ly, Ly.

*Lajos figyelmezt. László sutlog.
Lukács hallgat. Lidia vonaloz.
Lujza fest. Lyukas meggyorót
sem ér.*

Lassú víz partot mos. Lassan járj,
tovább érsz. Lovon jött, gyalog ment.
Lúdtól tanul a liba. Lyukas ruhának
tű az orvosa. Légy szerény és munkás.

*L, Lz, L, Ly. Legény a talpán. Sület-
len beszéd. Szájába rágja a szót.
Lúdtoll nem sastoll. Lyukas hor-
dót töltöget. Szegény ember víz-
zel főz. Segítsd a szegényeket.*

I, Í, L, Ly. Idegen ökör haza bög. Ló ha
nincs, szamár is jó. Igaz jószág el nem vész.
Lyukas mogyoró, zöld dió, egyik sem jó. Leg-
szebb szín az elpirulás.

Laczi és Illés a kertben dolgoztak. Ugyancsak
bele izzadtak a munkába, de azért jókedvvel folytat-
ták. Egyszer csak erős szomjuság kezdte őket gyötörni.
A kúthoz mentek vizet inni. Pali bátyjuk, ki az
udvaron volt, észrevette szándékukat s oda kiáltott:
»Ne igyatok most, mert felhevült állapotban árt a
hideg víz.«

Illés hallgatott az okos szóra, Laczi azonban
nem engedelmeskedett. Ivott, s erre oly beteg lett,
hogy hónapokig feküdt az ágyban.

L. B. b. B.

*Bálint, Béla, Benő és Bódog
fivérek. Blanka és Borbála
nővérek. Budapest gyönyörű
nagy város.*

Bagoly mondja a verébnek, hogy nagy fejű. Botnak végén van a bunkója. Botból nem lesz beretva. Budán is csak egyszer volt kutyavásár.

P. B. Pörög a nyelve. Bele sült. Bakot lőtt. Pörül járt. Borsószik a háta. Pünkösdi királyság. Nem oda Buda.

P, B. Bölcsen élj, ne henyélj. Példa vonz. Paripára pattan a huszár. Boszút állni nem vitézség. Betegnek orvos a barátja.

Bandi bojtárfiú volt. Leginkább a falu végén, nem messze az erdőtől, legeltette juhait. Egyszer nagyon únta magát. Unalmában rossz tréfát eszelt ki. »Emberek! Segítség! — kiáltá. Jön a farkas, itt a farkas!« Az emberek dorongokkal, vasvillákkal és puskákkal futottak segítségére. — Azonban a farkasnak se híre, se hamva. Bandi nagyokat nevetett, az emberek meg bosszankodtak, hogy így rászedte őket.

Másnap szomorú következménye lett Bandi hazugságának. Egy ordas farkas igazán üzőbe vette. Bandi kétségbe esve kiáltozott segítségért; de mivel az emberek azt hitték, hogy megint rászedni akarja őket, oda se hederítettek. Pörül járt Bandi. A farkas utólérte és széttépte.

---

g, G, gy, Gy.   g, G, gy, Gy.

*Géza lovagol. Gyula sétál. Gáspár
sipol. György seper. Gertrud fon.
Gizella tanul.*

Guba nem suba.   Gyalogszerrel jár.
Gomba módra nő.   Goromba zsákon
goromba folt.   Gyöngyház, ha leszakad,
lesz más.   Gyöngy élete van.

Ö, Ó, Ő, Ö, Cx, Cs, E, É, G, Gy. *Elöl tűz, há-
tul víz. Ételbe só, lóra zabla. Csifra nyo-
morúság. Olajat önt a tűzre. Csere csa-
lával jár. Örkedjél a rossz társaktól.
Gaz minden kertben terem. Gyöngy a
sárban is gyöngy marad.*

Cz, Cs, G, Gy. Czímeres az ökre, még sincs becsülete. Csengős a lova, lyukas a csizmája. Gyalog járjon, a kinek lova nincs. Csak azt tedd, a mi jó. Gonosz tanács fejedre fordúlhat. Gyakran szellőztesd szobádat.

*Gyí, te fakó, gyí, te szürke,
Gyí, két lábam, fussatok.*

Gizella és Gyula testvérek voltak. Gizella szorgalmasan végezte írásbeli- és kézi-munkáját. Gyakran segített a konyhán is. Czivakodni sohasem szokott. Gyula ellenben minduntalan boszúságot okozott nővérének. Bepiszkolta írását, eldugdosta könyveit, a kötéséből meg kihúzogatta a tűket. Gizellának sok fáradságába került az összekúszált kötést rendbe hozni, de azért nem bántotta kis öcscsét, hanem türt és mindig szép szóval kérte, hogy ne rontsa el munkáját.

Csak akkor tűnt ki igazán Gizella szeretete, mikor a testvérek almát vagy egyéb csemegét kaptak. Gyula hamar elkapkodta a legszebb almákat, Gizella pedig megelégedett azzal, a mi neki jutott. Nem volt irigy. Jóságával mindig példakép hatott Gyulára s lassankint annyira megváltoztatta a fiút, hogy végkép felhagyott mindenféle pajkosságával. Egészen megjavult.

Édes anyjuk igen szerette Gizellát. Mikor Gyula megjavult, őt is nagyon megszerette. Szerette ezután egymást a két testvér is. Mindig békesség volt köztük.

r. R. r, R.

*Róbert ügyes fiú. Róza okos
leány. Résző igyekező. Regi-
na rendszerető. Ruszt, Rad-
na, Rimaszombat.*

Rövid, mint a nyúlfark. Reszket, mint
a nyárfalevél. Ritka, mint a fehér holló.
Rossz fát tett a tűzre. Rossz pénz el
nem vész. Rest kétszer fárad. Ruhá-
dat ne piszkold be. Rossz levegő árt
az egészségnek.

P. B. R. *Párját kell keresni. Próba
szerencse. Bátoré a szerencse. Botnak
két vége van. Rostával nem lehet
vizet meríteni. Rend a lelke min-
dennek.*

P, B, R. Ritkítja párját. Pénz nem polyva.
Pénzzel járják a vásárt. Rossz tanácsadó a
harag. Barátodért se tagadd az igazat.

*Rózsabokorban jöttem a világra,
Nem is dajkált édes anyám hiába.*

Gyönyörű gyümölcsfákkal van beültetve Barok nevű falu. Rendesen jó gyümölcstermés van ott, mert nagy gondnal ápolják a fákat. Valaki azonban gyakran rongálta a mások fáit. Vagy megvagdosta, vagy a héjukat hántotta le. Sokáig nem tudták kipuhatolni, ki a farontó gonosz. Egyszer aztán mégis rajta kapták. A Balog bácsiék Palikája volt. Palikának nemcsak a körmére koppintottak, hanem Balog Pál helyett Rontó Pálnak nevezték el.

h. H.   **h. H.**

*Henrik atyja kalapos Hugó-é
asztalos. Hedvig koszorút
köt. Hermina harisnyát köt.
Hargita hegység.*

Ha nem csordúl, cseppen. Hamu alatt parázs lappang. Hosszú szárazságnak sok eső a vége. Henyélő gazdának álmos a szolgálja. Hányja-veti magát, mint két cső tengeri egy zsákban.

*Sárga csikó, csengő rajta;
Hazafelé megyek rajta.*

Szép téli nap volt. Leesett az első hó. No hiszen! Volt multság! Henrik, Rezső és Géza hólapdákkal ugyancsak megdobálták egymást. Akárcsak csatát vívtak volna. Hó-embert is készítettek. Éppen a kapuba állították. A fejére köcsög kalapot tettek, szájába pipát dugtak, a kezébe meg botot adtak. Palást gyanánt egy rossz lepedőt borítottak rá. Hóból még a szobrász se tudott volna különbet alkotni. Büszkék is voltak rá a fiúk. Ha láttára a járó-kelők meghökkentek, nagyokat nevettek.

Másnap szánkázni mentek. A szánt felhúzták egy dombra, ráültek s egyikök meglökte, mire szélsebesen síklottak le a völgybe. Harmadnap korcsolyázni mentek. Miután a jeget elég erősnek találták, kényük-kedvük szerint korcsolyázhattak.

Ilyen a gyermekek téli multsága. Csakhogy némely gyermek nem vigyáz egészségére. Ha játék közben kimelegszik, vagy ha havat vagy jeget eszik, meghűti magát. Ez történt Rezsővel is. Hiába figyel-

meztették társai. Azért is ette a havat, meg a jeget.
Meg is járta. Először köhögni kezdett, azután tüdő-
bajba esett. Csaknem belehalt.

t, Ty, Ty   **t, T, ty, Ty.**

*Tamás halász. Tivadar vadász.
Tibold fest. Teréz vasal. Tyú-
kokkal fekszik. Tatra hegység.
Tisza folyó.*

Többet észszel, mint erővel. Több szem
többet lát. Tisztaság fél egészség. A mi
másé, nem Tamásé. Tudja Pál, mit
kaszál. Tyúk is kikaparja a titkot.

*Tejjel ettem a kását,
Azért nőttem ekkorát.*

Mikor születtem, igen gyenge és tehetetlen vol-
tál. Nem tudtál sem ülni, sem járni; de még enni

és inni sem. Hogy életben maradj, a szülőid táplál-
tak. Ők hordoztak karjaikon s ők tanítottak meg
ülni, állni, járni és beszélni.

Te még most is kicsiny vagy. Mindennapi kenye-
redet még nem tudod megkeresni. Táplálékokról még
mindig a szülőid gondoskódnak. Ruházatot is ők
adnak. Óvnak minden bajtól. Ha beteg vagy, ápol-
nak. Tanítanak a jóra. Iskolába küldenek, hol sokat
hallasz az Isten jóságáról, hol megtanulsz írni, olvasni
és számolni, hogy jámbor és ügyes ember váljék
belőled.

Tisztelettel és szeretettel tartozol tehát szülőid-
nek. Légy hálás és engedelmes irányukban. Tedd
meg szívesen, a mit parancsolnak. Iparkodjál nekik
mindenben örömet szerezni. Az ily gyermeket a jó
Isten megáldja.

Isten parancsolata is így szól: »Tiszteljétek atyá-
dat és anyádat, hogy hosszú időt élhess e földön.«

---

k.K.   **k.K.**

*Károly tornász. Kálmán lap-
dász. Katalin kenyeret süt.*

*Klára ebédet főz. Kassa, Kec-
kemét, Komárom.*

Kákán csomót keres. Körmére égett a
dolog. Ki sokba kap, keveset végez.
Kibúvik a szög a zsákból. Könnyű a
békát vízbe ugrasztani. Könyveidet ne
mocsold be.

*J. J. J. H. K. Keveset de okosat. Hi-
ba van a kréta körül. Jut is, marad is.
Kéz kezét mos. Hamar kezdi, hamar
végzi. Ki korán kel, aranyat lel.
Igaz-mondás nem emberszólás.*

H, K. Hajszálnak is van árnyéka. Hallgass,
figyelj, ne feleselj. Kerüld a rossz társaságot.
Ki elbízta magát, könnyen megszégyenül.
Haragnak megbánás a vége.

*Kis katona vagyok én,
Honvéd a nevem.*

A seregély tanulékony madár. Könnyen megtanúl nótákat füttyülni és szavakat kiejteni. Ilyen kitanított seregélye volt egy Tamás nevű öreg vadásznak. Elnevezte Matyinak. Ha a vadász azt kérdezte: »Matyi, hol vagy?« — a madár hűségesen felelte: »Itt vagyok.«

Ez a madár nagyon megtetszett a szomszéd fiának, Károlynak. Hogy a madarat láthassa, gyakran átment a vadászhoz. Egyszer éppen akkor talált átmenni, mikor a vadász nem volt otthon. Hirtelen megfogja a madarat, a zsebébe dugja s el akar osonni. E pillanatban a szobába lép a vadász. A mint Károlyt meglátja, kedvezni akar a fiúnak s szokása szerint kérdezi: »Matyi, hol vagy?« — mire a madár a fiú zsebéből hangosan felelte: »Itt vagyok.«

A vadász erre elvezette Károlyt a szülőihez s elmondta nekik az esetet.

f. F.   **f. F.**

*Ferencz, Frigyes, Fülöp és Fran-
cziska feladatot irnak. Szekes*

*Fehérvár és Gyula-Fehérvár vá-
rosok. Fátva hegyeség.*

Fején találta a szöveget. Fekete földben
terem a jó búza. Fáradt lónak farka is
nehéz. Fűzfa hegedűhöz nádvonó illik.
Fürjet fogott, mint a gömöri palócz.

*P. B. R. T. Ty. F. Túl lőtt a célon. Te-
le szájjal beszél. Tele se tréfa. Parázs-
ban kapar. Roszban töri a fejét. Bo-
rúra derű. Tulja az ideje. Farkas-sze-
met néz. Tyúkszemére lépett.*

E, É, F. Fújd, ha meleg. Falra borsót hány.
Él, mint a hal a vízben. Éhesnek nehéz a
várakozás. Egy bolond akkora követ dobott
a kútba, hogy száz okos sem húzza ki.

*Nem ettem én ma egyebet,
Fekete retket, kenyeret.*

Az országúton egy szegény öreg ember ballagott hazafelé. Beteg leánya számára orvosságért volt a városban. Nagyon elfáradt már, midőn egy kocsi érte utól. A lovakat maga a jómódú Felegi uram hajtotta. Az öreg kérve kérte Felegit, venné fel a kocsijára. Felegi rá se hederített. Kevélyen a lovak közé vágott s tovább hajtott.

Kis idő múlva a szegényebb módú Ecsegi gazda érte utól. Ecsegi szívesen fölvette a kocsijára. Az öreg aztán elbeszélte Felegi könyörtelenségét s mikor hazaértek, megköszönte Ecsegi szívességét. »Te jószívű vagy« — úgymond. »Téged a jó Isten meg fog áldani.«

Az öreg szavai beteljesedtek. A jó Isten Ecsegit csakugyan megáldotta. Boldog, megelégedett élete volt. Vagyonaiban is napról napra gyarapodott. A kevély, könyörtelen Felegit ellenben sok baj érte. Utoljára egészen elszegényedett.

y, Y, ys, Ys.   **z, Z, zs, Zs.**

Zsigmond városban lakik. Zoltán falun lakik. Zsófia asztalt terít. Zsuzsanna csennőt készít.

Zöld ágra jutott. Zabot hegyez. Zörög a haraszt. Zsindely van a háztetőn. Zavarosban halász. Zsákban macskát árul. Zsebben fűgét mutat.

*Zöld ágon kis gili zokogva bűg,
Mert párját nem leli, mindegyre bűg.*

Volt egy Zsófi nevű szegény leány. Mikor az iskolából kiszakadt, szolgálatba állt. Megigérte úrnőjének, hogy mindig jó és szorgalmas lesz. Igéretét meg is tartotta.

Egyszer az úrnő sírva találta a leányt s kérdezte: »Mi bajod van, leányom?« — A leány így szólt: »Öreg édes-anyám szegény és beteges. Nem tudja már megkeresni kenyerét. Kérem, asszonyom, adja ki a béremet naponkint, hogy jó anyámnak vihessem.«

Az úrnőnek igen megtetszett a leánynak anyja iránti szeretete és háladatossága. Nemcsak kiadta naponkint a fillérjeit, hanem a bérét meg is kétszerezte. Zsófi híven haza vitte, sőt a mit ajándékba kapott, azt is anyjának adta.

Zsófi mindig engedelmes, hű és szorgalmas maradt. Úrnője igen megszerette. Később örökbe fogadta s reá hagyta minden vagyonát. Zsófi ezután a szegényekkel is sok jót cselekedett.

A, D. d, D.

*Derső játszik. Dénés alszik. Dö-
mötör dolgozik. Dorottya imád
kodik. Duna folyam. Dráva
folyó.*

Délczeg lóból válik a jó paripa. Dobbal
nem lehet verebet fogni. Dolgozni nem
szégyen. Drága kincs a becsület.

*H. H. D. Dugába dült a terve. Duná-
ba vizet hord. Dül-fül magában. Zseb-
re vágta a garast. Zúzfogára is kevés.*

O, Ó, Ő, O, D. Derült égből ne várj esőt.
Ott is eltörik a jég, a hol legvastagabb.
Dicsőség bajjal jár. Örvendj atyád dicséretén.

Z, Zs, S, Sz, T, Ty, D. Talyiga nem szekér.
Szűr nem palást. Sajt nem túró. Zsák-
utczába szorúlt. Tyúk is kölessel álmodik.

Zab hajtja a lovat, nem ostor. Dologkerülő
nem sok kalácsot eszik.

Egy gazda kora hajnalban mezei munkára ment. Magával vitte Dani nevű fiát is. Mikor a mezőre értek, éppen felkelőben volt a nap. Az atya leveszi kalapját, az égre tekint s reggeli imáját mondja magában. Mikor a kalapját ismét feltette, Dani megkérdezte tőle, hogy mit mondott magában?

»Fiam, — válaszolá az atya — valahányszor a napot kelni látom, mindig az Istenre gondolok. Most is imádkoztam. Lásd fiam, a mennyet, földet és mindent, a mit látsz, az Isten teremttette. Ő viseli gondját az embereknek; ő táplálja az állatokat; ő növeszti a növényeket; tőle származik minden jó. Azért szeretem az Istent. Ha te is szereted az Istent, ha imádkozol, ha jó ember vagy, boldog leszel mind ezen-, mind a más világon. Szereted-e tehát az Istent?«
— »Óh igen, szeretem« — válaszolá a fiú. Legott levette kalapját, s ő is búzgón imádkozott.

Szent fogadás.

*Félem és imádom Istent, teremtőmet,
Szeretem, tisztelem hazámat, szülőmet.
Becsülök mindenkit, legyen bármily szegény,
Más baján segíteni mindig kész leszek én.
Szorgalmas munkának s becsületnek élek,
Így megáld az Isten, haláltól sem félek.*

---

y, Y. y, Y. = i

Fáy, Pálffy, Hunyady, Ybl.

Bocskay, Rákóczy, Csáky, Ybl.

x, X. x X. = ksz

s idegen nyelven sz, a pedig á.

Xerxes, Xaver, Xantus.

Xerxes, Xantus, Xaver, Artaxerxes.

qu, Qu. qu, Qu = kv

c = k.

Quebec, Quarnero.

Quebec, Quarnero.

A nagy betűk betűrendben.

*A, Á, B, Cz, Cs, D, E, É, F, G, Gy,
H, I, Í, J, K, L, Ly, M, N,
Ny, O, Ó, Ö, P, R, S, Sz, T,
Ty, U, Ú, Ü, V, Z, Zs.*

A, Á, B, Cz, Cs, D, E, É, F, G, Gy,
H, I, Í, J, K, L, Ly, M, N,
Ny, O, Ó, Ö, P, R, S, Sz, T,
Ty, U, Ú, Ü, V, Z, Zs.

Idegen betűk.

x, y, q. X, Y, Q.

x, y, q. X, Y, Q.

HARMADIK RÉSZ.

Olvasmányok, versek.

1. A kis nyúl.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember. Ez az ember kiment a fiával szántani. Szántanak, szántanak, egyszer csak kiabál a fiú az apjának: »Hallja csak, édes apám, találtam egy kulcsot.«

»Ejnye fiam, de jó lenne, ha találnánk hozzá egy ládát.« Azzal szántanak tovább.

Kis vártatva megint fölkiált a gyermek: »Ehol ni, találtam egy ládát.«

Akkor aztán kinyitják a ládát a kulccsal, hát kiszalad belőle egy kis nyúl. Ha a kis nyúl el nem szaladt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

2. Miért suta farkú a medve?

A róka valahogy halat szerzett. Zsinegre fűzte, a vállára vetette s ballagott hazafelé. Az úton találkozik a medvével.

— Hol vetted ezt a halat, komám? — kérde a talpas.

— Fogtam, felelt a róka.

A medve is szeretett volna halat enni. Kérte hát a rókát, tanítsa meg őt is, hogy kell a halat fogni.

— Az nagyon könnyű mesterség, — mondá a róka. — Eredj a jégre, ott vágj egy léket s ereszd bele a farkad. Kis vártatva szúrást fogsz érezni. De arra rá se hederíts. Az annak lesz a jele, hogy csimpajkóznak már a farkadba a halak. Minél tovább lesz a farkad a vízben, annál több hal kapaszkodik belé. Mikor aztán nem állhatod tovább a szúrást, rántsd ki hirtelen a farkad!

Megfogadta a medve a tanácsot. Addig tartotta a lékben a farkát, míg bele nem fagyott. Most hirtelen nagyot rántott rajta és . . . . beleszakadt a farka. Azóta suta farkú a medve.

3. A szarka meg a róka.

I.

A szarka a róka földjén egy magas fára rakta a fészket. Meglátja ezt a róka, odamegy a fához s felkiált a szarkának:

— Felszántom a földet,
Kivágom a fát,
Ha nem adsz egy kis szarkát.

A szarka erre roppantúl megijedt. Sajnálta a fiait. De mit volt mit tennie, lelökött a rókának egy kis szarkát.

Kis idő múlva újra odamegy a róka s megint rákezd:

— Felszántom a földet,
Kivágom a fát,
Ha nem adsz egy kis szarkát.

A szarka még jobban megijedt. Újra lelökött a rókának egy kis szarkát. Ekkor arra repült egy holló s meglátja, mit csinál a szarka. Elkezdi károgni:

— Kár, kár, kár!

Rókának kis szarka kár!

Ne adj neki,

Ha ide jön, mondd neki:

Szánts fel a földet,

Ha van ekéd!

Vágd ki a fát,

Ha van fejszéd!

Nemsokára ismét a fa alá megy a róka s megint rákezd:

— Felszántom a földet,

Kivágom a fát,

Ha nem adsz egy kis szarkát.

De a szarka okosabb volt már s oda felelt:

— Szánts fel a földet,

Ha van ekéd!

Vágd ki a fát,

Ha van fejszéd!

II.

A róka mindjárt tudta, ki tanította meg a szarkát. Egyet gondol. Kifekszik az országútra, mintha már nem is élne. A holló rászáll s elkezd vagdalni a bőrét. A róka felugrik s megkapja a hollót.

— Jaj, jaj, ereszs el! — kiált a holló. Inkább megtanítlak repülni s mind megeheted a szarkákat.

— Na hát taníts meg!

— Csak fogódkodjál a farkamba, — mondja neki a holló.

Hát bele fogódzott a farkába s vitte a holló fölfelé. Mikor már jó magasan voltak, azt mondja a holló a rókának:

— Látod-e még a földet?

— Látom. Akkora, mint egy kerek alma.

Megint viszi fölfelé, megint mondja:

— Látod-e még a földet?

— Látom. Akkora, mint egy gombostű feje.

Megint viszi fölfelé, megint mondja:

— Látod-e még a földet?

— Nem látom már.

— No akkor ereszd el a farkamat.

Eleresztette. Aztán szállt a róka lefelé. Nagyon örült, hogy ilyen sebesen repül. Egyszer csak meglát maga alatt egy szenes tuskót. Azt gondolja, valami ember van ott.

— Szaladj, ember, — kiált a tuskóra, — szaladj, mert agyonütlek.

De biz a szenes tuskó nem ment el előle. Rá-vágódott a róka s összetörte magát.

---

4. Csiga-biga.

Csiga-biga gyere ki,
Szép idő van ide ki.
Kapsz tejet, vaját,
Holnapra is marad.

---

5. A torkos egér.

Egy egér az éléstárban sorra kikezdte az eledeleket. E miatt egérfogót állítottak neki. »Ah, egérfogó!« — czinczogá az egér, mikor a fogót meglátta. — »Lám, lám! Ezzel fogják az emberek a szegény egereket. De én nem vagyok ám oly ügyetlen, hogy a fogóba menjek. Nem bizony. De nini, szalonna is van benne. Óh, mily felséges a szaga. Hisz szagolnom csak szabad?«

A szalonna-szagra aztán mindig közelebb-közelebb ment a fogóhoz. Minél közelebb jutott hozzá, annál inkább ingerelte a szag, hogy a szalonnába harapjon. Utoljára is nem bírt a váagnak ellenállni, hirtelen a fogóba oson s mohón rágja a szalonnát. De óh, jaj! Nem bírt többé kimenekülni. Az emberek megfogták s a cziczának dobták.

---

6. A tücsök.

Tücsök koma, gyere ki!
Szalmaszálon húzlak ki.
Házad előtt megsülyedtem,
Hat ökröddel vontass ki.

---

7. Czivakodó kecskék.

Egyszer két kecske egy gyaloghídon találkozott. A híd annyira keskeny volt, hogy kitérni nem lehetett. Visszamenni meg egyik sem akart.

»Én öregebb vagyok, — szólt az egyik, — azért te tartozol visszamenni.«

»Én meg hamarabb értem a hídra, — szólt a másik, — tehát engem illet az elsőség.«

Így civakodtak egy ideig. Végre felbőszültek, szarvaikkal egymásnak rontottak és... lotty, mind a kettő a patakba esett.

8. Hogy beszélnek az állatok.

Itt a tavasz, itt van, itt!

Mesélek hát valamit.

Méhe mondja: züm, züm, züm,

Teljél, teljél kis köpüm!

Kutya mondja: ham, ham, ham,

Dongó ne bántsd a farkam!

Macska mondja: mióka,

Biz a tejfel jó volna!

Tehén mondja: mü, mü, mü,

Szopjál, szopjál kis borjú!

Csikó mondja: nyehehe,

Kizöldült már a here!

Tyúk azt mondja: kot, kot, kot,

Ide csirkék, jót kaptok.

Csirke mondja: csip, csip, csip,

A ki fürgébb, többet csip.

*Pulyka mondja: rud, rud, rud,
Júj, a méreg hogy elfut!*

*Liba mondja: gi-gá-gá,
Pásztorleány, vigyázz rám.*

*Kecske mondja: mek, mek, mek,
Nem ugrálok én kendnek!*

*Kis fürj mondja: pitypalatty!
Szép tavasz, nyár, itt ne hagyj!*

---

9. Három pillangó.

Volt egyszer három pillangó: egyik *sárga*, másik *veres*, a harmadik *fehér*. Vigan játszadoztak egy kertben. Majd egyik, majd másik virágra szálltak. Nagyon örültek a verőfényes napsugárnak.

Egyszer csak hirtelen beborúlt az ég. Záporeső közelgett. A tulipánhoz repültek tehát s kérték, nyissa fel házikóját, hogy a közelgő eső elől oda menekülhessenek. A tulipán így szólt: »A sárga meg a veres olyan mint én; azoknak szívesen felnyitom, de a fehérnek nem.« Erre a sárga és a veres így válaszoltak: »Ha a fehér testvérünket nem bocsátod be, mi sem megyünk hozzád.«

Már csepegni kezdett az eső. Hamar a liliomhoz repültek. »Kedves liliom, — szóltak, — nyisd fel virágodat, bocsáss be, hogy meg ne ázzunk.« A liliom így szólt: »A fehéret örömezt befogadom, mert az olyan

mint én, de a sárgát és verest nem fogadom be.« Ekkor megeredt a záporosó. A fehér pedig ekként válaszolt a liliomnak: »Ha a testvéreimet nem fogadod be, én sem kívánczozom hozzád. Inkább velök ázom, mint sem hogy elhagyjam őket.«

A nap a felhők mögül meghallá, mennyire szereti egymást a három pillangó. Elűzte a felhőket, reájuk árasztá sugarait s megszáritá ázott szárnyait. Aztán ismét játszian repkedhettek a kertben. Mikor beesteledett, együtt szépen haza szálltak.

10. Eresz alatt.

Eresz alatt fecske madár,
Im kész vagyon a fészke már.
Be-beröppen, ki-kiröppen,
Van a szíve nagy örömben.

- Eresz alatt vidám nóta,
- Hallgatja a kis Katóka.
- Volna szárnya, fölrepülne,
- Ő is a fészekbe ülne.

Eresz alatt, eresz alatt,
Kis Katóka maradj, maradj!
Fecske üljön a fészkébe,
Te, édes anyád ölébe.

11. A fiú az erdőben.

Egy fiú a közel levő erdőbe ment sétálni. Az erdő szélén egy terebélyes tölgyfához ért. A tölgyfa nyájasan integetett, hogy telepedjék le az árnyékában. »Köszönöm, — szólt a fiú, — még nem vagyok fáradt.« Azzal tovább ment.

Az erdőben a gyöngyvirághoz ért. Az is hívólag integetett. A fiú megszagolta s mivel illatát jónak találta, így szólt: »Szép gyöngyvirágom, téged jó anyámnak viszlek.«

Néhány lépésnyire a szamóczát pillantá meg. »Már érett vagyok, jer, szakíts le,« — szólt a szamócza. — »Jó szamóczám, — válaszolt a fiú, — téged testvéremnek viszlek.«

Végre a farkas-cseresznyéhez ért. Az is kínálkozott. »Jer, egyél meg, — monda, — már érett vagyok.« De a fiú így szólt: »Nem, téged nem eszlek meg, mert nem ismerlek. Hanem letörlék, haza viszlek és megmutatlak édes apámnak. Ő jobban ismer, mint én.«

---

12. Kis fiú a mezőn.

Te kis méh, mit csinálsz

Azon a virágon?

Mézet gyűjtök, kis fiam,

Míg lehet a nyáron.

Te kis hangya, mit csinálsz
Azon a fűszálon?

Enni hordok, kis fiam,
Míg lehet a nyáron.

Te kis egér, mit csinálsz
Ezen a határon?

Magot gyűjtök, kis fiam,
Míg lehet a nyáron.

Te kis czinke, mit csinálsz
Azon a fa-ágon?

Bogarászok, kis fiam,
Míg lehet a nyáron.

---

13. Lapdázunk gyerekek!

— Játék fiúknak. —

E lapdajáték így történik: Egyik fiú a falho
dobja a lapdát s elkapja. Minden egyes elkapáskor z
vers egyik sorát mondja:

Egy előre,	Ez elejtő.
Két kettőre,	Ez felkapó.
Három hatra,	Gyertyatartó.
Hat kilenczre,	Vaskoppantó.
Üsd ki tízre,	A hátadra
Tizenegyre,	Egy puffanó.

Az utolsó szó kimondásakor a többi fiú futni
kezd, a dobó pedig utánuk dobja a lapdát. Ha vala-
kit eltalál, ismét ő lesz a dobó; ha nem talál, az
lesz a dobó, a kin a sőr van. Ha pedig mondókája

közben a lapdát elejti, ő fut s a ki a lapdát felkapja, az dob utána. Ha az eltalálja, az lesz a dobó, a kin a sor van, ha nem találja el, marad a régi dobó.

---

14. Beültettem kis kertemet.

— Játék leányoknak. —

A páratlan számú leányoknak fele virág, fele gazdasszony s egy a vevő. A virágok körbe állnak s mögéjük egy-egy gazdasszony, ki a virágot árulja. A vevő a körben áll. A gazdasszonyok s az eladó virágok éneklik:

Beültettem kis kertemet a tavasszal
Rózsával meg mindenféle szép virággal,
Ki is nyíltak egyenkint,
El szeretném adni mind,
De most mindjárt.

Erre a vevő azon gazdasszonyhoz fordul, a kitől venni akar s kérdezi: »Hány futás a virágod?« — A hányat a gazdasszony mond, annyszor futják körül a kört mind a ketten. A ki hamarabb a virághoz ér, azé a virág, a másik pedig vevő lesz. Ugyanez történik a következő versszak eldalolása után is:

Én megveszem virágodat, ha eladod,
Ha az árát te magad is nem sokallod.
Versenyfutás az ára,
Ucczu, nézzünk utána,
De most mindjárt.

---

15. Sánta róka.

— Játék fiúknak és leányoknak. —

A földre egy kört rajzolunk. Bele áll egy gyermek, ez lesz a róka. A többi gyermek a körön kívül összefogódzkodva körben jár és dalolja:

Éhes volt a róka,
Bement a tyúkólba,
Megadta az árát,
Eltörte a lábát.

E dal végeztével szétfutnak. A róka féllábon sántikálva utánuk szalad s a kit elér, egy összefont zsebkendővel meglegyinti. A meglegyintett lesz a róka s a játék újra kezdődik.

---

16. Kit szeretsz Bösikém?

Kit szeretsz, Bösikém?

Apukát, anyukát.

Hát még kit, angyalom?

Bandikát, Marcsukát.

Engemet is szeress, rózsám!

Szeretlek is nagyanyókám!

Kinek adsz cseresznyét?

Apukának, anyukának.

Hát még kinek, édes?

Bandikának, Marcsukának.

Nekem is adj, gyöngyöm, rózsám!

Nesze, nesze, nagyanyókám!

---

17. A ház.

Az emberek házakban laknak. A ház főrésze az alap. Erre van építve az egész ház. Külső részei: a falak és a tető, a falakban az ajtók és az ablakok. A ház belső részei: a szobák, a konyha, kamara, istálló, pincze, félszer és a padlás; a szobákban a padló és a padolat.

A házak színe faluhelyen többnyire fehér, városban inkább sárga vagy szürke. Alakra nézve vannak egyenes irányban és szögletben épült házak. Falun többnyire földszintiek, városban emeletesek.

Anyagra nézve a ház alapja kőből vagy téglából, a falak kőből, téglából, vályogból vagy földből vannak. A tető gerendázata fa, mely cserép- vagy fazsindelylyel, náddal vagy szalmával van fedve. Az ajtók fából és vasból, az ablakok fából, vasból és üvegből, a padló és a padolat fából vannak készítve.

A házat többféle mesterember építi. Az alapot és a falakat a kőmíves, a tetőt az ács, a padlót és padolatot az ács vagy az asztalos, az ajtókat és az ablakokat az asztalos, lakatos és az üveges készíti.

A ház mellett van az udvar, előtte az utca, a végében pedig a kert. A házunktól jobbra és balra eső házakban a szomszédok laknak. Édes apám azt mondta, többet ér a jó szomszéd, mint a rossz rokon; mert ha házunk körül baj van, a szomszédok segítenek rajtunk.

A mi házunk kéményén gólya madár fészkel.
Tavaszzal, ha megérkezik, ily verssel köszöntjük:

Isten hozott gólya madár,
Magyar gyerek epedve vár.
Rakj fészket a kéményünkre,
Hoztál tavaszt örömünkre.

---

18. A kis honfi.

Mi leszel te, hogyha megnősz,
Drága fiacskám?

— Beállok majd katonának,
Aranymentés gyöngyhuszárnak,
Édes jó anyám!

Mit csinálsz majd, eszemadta
Gyöngyhuszárocskám?

— Ki magyart bánt, mind levágom,
Egy se legyen a világon,
Édes jó anyám!

Hátha téged is levágnak,
Vitéz katonám?

— Te mesélted az apámról...
Én se félek a haláltól,
Édes jó anyám!

De ki lesz majd, ha te meghalsz,
Az én fiacskám?

— Hát én leszek, én maradok,
Hisz most is a tied vagyok,
Édes jó anyám!

---

19. Vigyázzunk egészségünkre!

A jó egészség legdrágább kincsünk. Vigyázzunk tehát egészségünkre, nehogy megbetegedjünk; mert a betegség szenvedéssel jár.

Tartsunk mértéket az evésben, ivásban. A ki az elégnél többet eszik, vagy iszik, elrontja a gyomrát. Árt az egészségnek a friss meleg kenyér, valamint az éretlen gyümölcs. A mérges növények halált is okozhatnak. A szeszes italok is ártanak. A mi pedig árt, ahhoz ne nyúljunk.

Súlyos betegséget okozhat a meghűlés. Azért felhevült állapotban ne igyunk hideg vizet. A meleg szobából, főleg megizzadva, ne menjünk rögtön a hideg levegőre. Ha át vagyunk fázva, ne menjünk rögtön a meleg szobába.

Ártalmas az egészségnek a romlott levegő. Romlott levegő van a tisztátalanul tartott szobákban. Megromlik az oly szobákban is, hol ruhát szárítanak. Az ujonnan tapasztott, vagy ujonnan meszelt szobákban szintén megromlik a levegő. Ép így azokban, hol sok ember gyűl össze, p. o. tantermekben, gyűléstermekben, vendéglőkben stb. — Tartsuk tehát szobáinkat tisztán és szellőztessük gyakran, hogy friss levegőt nyerjünk.

Egészségtelen rossz levegő van még az elzárt üres vermekben, a nedves, penészes pinczékben, a szemétdombok, mocsarak és az állati hullák körül. Az ily helyeket kerüljük.

Betegséget terjeszt a tisztátalan ruházat is. A ki tisztán tartja ruháját, inkább óvhatja magát a betegség ellen, mint az oly ember, a ki piszkos, elhanyagolt ruhát visel. A közmondás is azt tartja: »Tisztátalanság és piszok fészke a betegségnek.« — Tisztán tartsuk tehát ruházatunkat. Ha piszkos lesz, mossuk ki.

De ne csak ruházatunkra, hanem testünk tisztaságára is nagy gondot fordítsunk. Az orr, száj, fül, nyak, kéz, láb s a testünk többi része is mindig tiszta legyen. A maszatos szájú, vagy piszkos kezű gyermeket a macska is lenézi. Mosakodjunk és fürdjünk tehát minél gyakrabban, mert a *friss vízzel való mosakodás és fürdés egészségére válik az embernek.*

Alkalmazkodjunk az elmondott jó tanácshoz. Ne okozzunk magunknak se készakarva, se vigyázatlanságból betegséget. Vigyázzunk egészségünkre!

---

20. Tisztaság.

Mit csinálsz a széken,

Bohó kis cziczuskám?

— Tisztogatom fülem,

Szám, orrom, Ilonkám,

Azt mondta anyám.

Mit csinálsz a dúczon,
Kedves galambocskám?

— Tollam rendbe hozom,
Meg szárnyam, Ilonkám,
Azt mondta anyám.

Mit csinálsz a tavon,
Hápogó ruczácskám?

— Bukdácsolok, mosdom,
A bizony, Ilonkám,
Azt mondta anyám.

Mit csinálsz a vízben,
Gágogó lúdacska?

— Mosakodom szépen
És fürdöm, Ilonkám,
Azt mondta anyám.

Kedves cziczám, ruczám,
Lúdam, galambocskám!

Én is azt teszem ám.

Nekem is azt mondta
Édes jó anyám.

---

21. Az idő.

Azon időt, mikor a nap az égen van, nappalnak nevezzük. Azt az időt, mikor a nap nincs az égen, éjjelnek hívjuk. Mielőtt a nap felkel, hajnal van.

Mikor már felkelt, reggel van. Mikor a nap alászáll, alkony van. Ha pedig lenyugszik, este van. Mikor a nap fejünk fölött áll, dél van. Ekkor az óra tizenkettőt üt. Mikor az óra éjjel üt tizenkettőt, éjfél van. Egyik éjfélről a másikig terjedő idő tesz egy napot.

Hét nap egy hetet tesz. A hétnek napjait így nevezzük: vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat.

Négy hét és még két vagy három nap, egy hónapot tesz. Tizenkét hónap pedig egy év. Az év tizenkét hónapját így nevezik: január, február, március, április, május, június, július, augusztus, szeptember, október, november, december.

Az évben négy évszak van. Ez évszakok: tavasz, nyár, ős, tél. Minden évszakra három hónap esik.

---

22. Tavasz.

Vidúl a föld ábrázatja. A jó Isten megmutatja neked, ember, hogy szeret, adván újra kenyeret.

Eregesd ki a jószágot; készíts ekét, készíts jármot, — szánts, vess, — törd az ugarat! A ki nem szánt, nem arat.

---

23. Nyár.

Beköszöntött a meleg nyár, éget, forráz a nap-sugár. De az égből langy eső hull s a hervadt rét megint virúl.

Megáldja a dolgoz kezet s a munkásnak ad kenyeret. Adj Istennek, ember, hálát s köszönd meg a nyár áldását.

---

24. Az ősz.

Itt az ősz, örülhetünk! Hozott sok szép mindent nekünk! Érett gyümölcs, piros almák, alig bírja a hajlott ág.

Jó Istenünk, édes Atyánk, legyen gondod tovább is ránk. S ha élvezzük áldásodat, nem feledjük, hogy te adtad.

---

25. A tél.

A hideg tél nekünk nem árt, ad az Isten meleg ruhát. Meleg gyapjút ad a nyájnak, puha pelyhet a madárnak.

Jó Istenünk, fogadd hálánk, hogy oly gondot viselsz reánk; s adsz minekünk ételt, ruhát, hideg téiben fűtött szobát.

---

26. Karácsonyfa.

Ragyog a szép karácsonyfa,
Az égből egy angyal hozta.
Telerakta minden jóval:
Arany dió, — mogyoróval.

Baba, galamb, fehér bárány,
Füge, ezitrom csüng az ágán.
Ruha, czipő, kis kötő is,
Ni! még háló fejkötő is!

Rózsi csak azt vizsgálgatja:
Vajjon virgács nincs-e rajta?
A jó angyal elfeledte...
Se baj! hozott mást helyette!

Csillog a szép karácsonyfa,
Nézegetik jobbra-balra.
Kerül-fordúl a sok vendég,
Csak karácsony lenne mindég.

---

27. Gondviselő Isten.

*Ki ruházza fel a mezők liliomát?
Ki visel hű gondot az égi madárra?
Útlan bujdosónak ki vezérli nyomát?
Kit nevez atyának az atyátlan árva?
— Él még a jó Isten! Ő engem is szeret,
Megadja, ha kérem, a napi kenyeret.*

---

28. Teremtő Isten.

*Ki neveli meg a fának lombjait?
Ki fakasztja fel a fának bimbait?
Kitől van mi magunknak is mindenünk?
Óh, az a mi jó Teremtőnk, Istenünk.*

29. KÖSZÖNTŐK.

Ujévre.

Ez új esztendőben
Szívem azt kívánja,
Hogy szülőimet
Az Isten megáldja.

Névnapra.

Névnapodnak ünnepén
Nagy örömet érzek én.
Érd meg sokszor e napot;
Víg legyen minden napod.

Születésnapra.

Születésnapja van anyámnak,
A jó Istentől mit kívánjak?
Annyi áldást küldjön fejére,
Mennyi jóságával felérne.
Többet ennél nyujthat-e az ég?
Éltesse az Isten soká még.

I M Á K.

Reggel.

Hála neked, jó Istenem,
Hogy engedtéel fölébrednem;
Újra látnom szüleimet,
Az én édes testvérimet.

Az éjet el Te oszlatod,
Te ébreszted föl a napot.
S a nap alatt, a mit látok,
Mind a Te bölcs alkotásod.

Ó, jó Isten, édes Atyám,
E napon is vigyázz reám!
Segélj minden jóban, szépben,
Munkálhassak békeességben. Amen.

Este.

Isten! ki megőriztél ma,
Vigyázz reám ez éjszaka
Gondod van kicsinyre, nagyra,
Bátran fekszem az ágyamba. Amen.

Étel előtt.

Jövel, atyánk, légy vendégünk,
A mit adtál, áldd meg, kérünk. Amen.

Étel után.

A ki ételt, italt adott,
Annak neve legyen áldott. Amen.

Tanulás előtt.

Atyánk! add ránk áldásodat,
Hogy jól töltsük e napodat;
Hogy ne legyünk itt hiában,
E szent czélú iskolában.

Áldd meg a mi leczkéinket,
Hogy műveljük lelkeinket.
Atyánk! adjad e kegyelmet,
Adj szorgalmat és figyelmet! Amen.

Tanulás után.

Hála neked jó Istenünk,
Vigan lehet hazamennünk.
Munkánkat jól végezhattuk,
Lelkeinket művelhattuk.
Add, hogy a mi jót tanultunk,
Otthon is meglássék rajtunk,
Jó szülőink örömére,
Szent neved dicsőségére. Amen.

Ima a hazáért.

Édes jó Istenünk,
Hallgasd meg imánkat,
Áldd meg a mi ezer éves
Gyönyörű hazánkat!
Áldó két kezedet
Tartsad mindig rajta!
Mosolyogj rá szeretettel,
Ne legyen bús napja!

14846

TARTALOMJEGYZÉK.

I. RÉSZ.

Lap.

Kis betűk. Megfelelő szó- és mondatgyakorlatok, olvasmá-
nyok. A kis betűk tanmenete: i í, n, v, r, u ú, t,
e, m, ü ü, l, é, b, o ó, h, a, z, ö ő, s, á, j, k, p, d, g,
f, cz, gy, sz, ny, cs, ty, zs, ly. — P. K. ... 3—74

Olvasmányok egyes betűrovatok alatt :

f. — A medve és a méhek. — Többek után átdolgozta P. K.	45
cz. — A róka és a récze. — Többek után átdolgozta P. K.	48
gy. — A róka és a farkas. — Kis Lap u. átdolg. P. K. ...	52
sz. — A méh és a galamb. — T. u. átdolg. P. K. ...	54
ny. — A juhok haszna. — P. K. ...	57
cs. — Ne menj a vízre játszani. — P. K. ...	61
ty. — Fiúk játéka a kutyával és a számárral. — P. K. ...	65
zs. — Zsugori ember. — P. K. ...	69
ly. — A gyermek és a gólya. — P. K. ...	73

II. RÉSZ.

Nagy betűk. Megfelelő mondatgyakorlatok, közmondások s
olvasmányok az egyes betűrovatoknál ... 75—111

A, Á. — A jó tanuló. — Mócsy-Petrovác ABCz. ...	76
V. — Jóságú gyermekek. — P. K. ...	77
O, Ó, Ö, Ő. — A becsületes fiú. — Többek után átdolg. P. K.	78
N, Ny. — Jó tettért jót várj. — Többek után átdolg. P. K.	79
U, Ü, Ű, Ū. — Éretlen gyümölcsöt ne egyél. — P. K. ...	81
Cz, Cs. — A torkos leány. — T. u. átdolg. P. K. ...	82
I, Í. — Illemtudó iskolás gyermekek. — P. K. ...	84
M. — Makos uram majma. — P. K. ...	86
E, É. — Az éneklő madarak haszna. — P. K. ...	87
J. — Ne légy szófogadatlan. — P. K. ...	89
S, Sz. — Ne játszáj gyujtóval. — T. u. átdolg. P. K. ...	91
P. — Ne kínozd az állatot. — P. K. ...	92
L, Ly. — Felhevült állapotban ne igyál hideg vizet. — P. K.	94
B. — Ne hazudjál. — T. u. átdolg. P. K. ...	95
G, Gy. — A jó testvérek. — Deme K. Magy. Olvk. után át- dolgozta P. K. ...	97

	Lap.
R. — Ne rongáld a fákat. — P. K.	99
H. — Óvakodjál a meghűléstől. — P. K.	100
T, Ty. — Tiszteld szülőidet. — P. K.	101
K. — A seregély. (Ne lopj.) — Gáspár után átdolg. P. K.	104
F. — Könyörületes légy embertársad iránt. — P. K.	106
Z, Zs. — A hálás leány. — T. u. átdolg. P. K.	107
D. — A jámbor atya. — Stampfel nyelvgyk. u. átd. P. K.	109
D. — Szent fogadás. — Gönczy ABCz.	109

III. RÉSZ.

Olvasmányok. Versek.

1. A kis nyúl. — Népmese. — Gyertyánffy-Kiss ABCz.	112
2. Mért suta farkú a medve? — Gyertyánffy-Kiss ABCz.	112
3. A szarka meg a róka. — Gyertyánffy-Kiss ABCz.	113
4. *Csiga-biga. — Dr. Gööz-Schön. Magyar Nemzeti Olyk.	115
5. A torkos egér. — Többek után átdolgozta P. K.	116
6. *A tücsök. — Vargyas ABCz.	116
7. Czivakodó kecskék. — Többek után átdolgozta P. K.	116
8. *Hogy beszélnek az állatok. — Pósa L.	117
9. Három pillangó. — Dr. Gööz-Schön Magy. Olyk. u. P. K.	118
10. *Eresz alatt. — Benedek Elek	119
11. A fiú az erdőben. — Komáromy-Lakits ABCz. u. P. K.	120
12. *Kis fiú a mezőn. — Pál Ferencz	120
13. Lapdázunk gyerekek! — Játéktanító vezérk. után P. K.	121
14. Beültettem kis kertemet. — Játéktan. vezérk. u. P. K.	122
15. Sánta róka. — Játéktan. vezérk. után P. K.	123
16. *Kit szeretsz Bösikém? — Pósa L.	123
17. A ház. — P. K.	124
18. *A kis honfi. — Pósa L.	125
19. Vigyázzunk egészségünkre. — P. K.	126
20. *Tisztaság. — P. K.	127
21. Az idő. — Bárány Ignác	128
22. Tavasz. — Tompa Mihály	129
23. Nyár. — Gáspár	129
24. Ősz. — Szász B.	130
25. Tél. — Szász K.	130
26. *Karácsonyfa. — Pósa L.	130
27. *Gondviselő Isten. — Arany János	131
28. *Teremtő Isten. — Fekete Márton	131
29. <i>Köszöntők: Újévre. — Névnapra. — Születésnapra</i>	132
<i>Imák: Reggel. — Benedek Elek. — Este. — Étel előtt. —</i> <i>Étel után. — Tanulás előtt. — Tanulás után. — Ima</i> <i>a hazaért. — Pósa L. ....</i>	132

